

Jaarverslag 2017

Inhoudsopgave

A Bestuursverslag

A1	Missie, visie en strategisch beleid.....	5
A2	Organisatie.....	8
A3	Onderwijs.....	13
A4	Personeel.....	18
A5	Huisvesting.....	21
A6	Externe relaties.....	22
A7	Financiën.....	23
A8	Continuïteitsparagraaf.....	27
A9	Verslag Raad van Toezicht.....	32
A10	Kengetallen en grafieken.....	34
A11	Instellingsgegevens.....	36

B Jaarrekening 2017

B1	Grondslagen.....	38
B2	Balans per 31 december 2017.....	42
B3	Exploitatierekening over 2017.....	44
B4	Kasstroomoverzicht over 2017.....	45
B5	Toelichting op de balans per 31 december 2017.....	46
B6	Niet in de balans opgenomen verplichtingen (passief)/niet uit de balans blijvende rechten (actief)....	49
B7	Toelichting op de exploitatierekening over 2017.....	50
B8	(Voorstel) bestemming van het exploitatiesaldo.....	54
B9	Gebeurtenissen na balansdatum.....	55
B10	Overzicht verbonden partijen.....	55
B11	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector.....	56

C Overige gegevens

C1	Controleverklaring.....	59
----	-------------------------	----

A Bestuursverslag

Leeswijzer

Voor u ligt het jaarverslag 2017 van Stichting Vrijescholen Ithaka.

Het verslag begint met een bestuurlijk voorwoord en de missie en visie van onze scholen. Hierna wordt integraal verantwoording afgelegd over structuur en organisatie, bestuurlijke doelen en ontwikkelingen op deze gebieden en over het handelen van de Raad van Toezicht. Er wordt verslag gedaan van de uitvoering van het onderwijskundig beleid, het zorgbeleid en het personeelsbeleid. In het laatste hoofdstuk wordt financiële verantwoording afgelegd. Deze bevat een analyse van de financiële situatie, het treasuryverslag, risicomanagement en bestuurdersvergoeding. Tevens wordt de besteding van de ouderbijdragen verantwoord.

Voorwoord

Door dit jaarverslag willen we een beeld geven van de ontwikkelingen binnen de stichting Ithaka en verantwoording afleggen aan alle bij het vrijeschoolonderwijs in onze regio betrokken partijen. We volgen daarbij de wettelijke voorschriften en verplichtingen zoals vastgelegd in de WPO en de Regeling jaarverslaggeving Onderwijs (RjO) van het ministerie van OCW.

Stichting Vrijescholen Ithaka verzorgt basisonderwijs in de regio voor negen vrije scholen met zelfstandige bekostiging, verdeeld over veertien vestigingen, waaronder twee nevenvestigingen en drie dislocaties.

Op 1 januari 2017 volgden 2203 leerlingen basisonderwijs op deze scholen. Dit aantal groeide naar 2341 leerlingen op 31 december 2017. Er werken in totaal 250 medewerkers.

De prognose laat voor de komende vier jaar een groei zien naar ruim 2500 leerlingen. Deze prognose is 'voorzichtig'. Per jaar wordt de ontwikkeling nadrukkelijk gevolgd en worden prognoses bijgesteld. De ontwikkeling van het leerlingaantal is op basis van eigen prognoses en op basis van prognoses van de PO raad in beeld gebracht.

Het vrijeschoolonderwijs blijft aantrekkelijk voor veel ouders, zozeer zelfs dat er bij diverse scholen sprake is van een wachtlijst. In 2016 zijn de mogelijkheden onderzocht om nieuwe vestigingen en nieuwe scholen te starten of uitbreiding van locaties en nieuwbouw te realiseren.

Zo is Vrijeschool Kennemerland in Haarlem-Noord in 2011 vanwege de grote vraag en wachtlijsten gestart met een tweede stroom op een locatie dichtbij de hoofdlocatie. Deze 'Vrijeschool Kleverpark' is in 2016 uitgegroeid tot een volledige basisschool. Het is tevens een 'eigen object van toezicht'. Omdat de wachtlijsten ook daar nog groot zijn, zijn twee extra kleuterklassen gestart op een derde locatie (overlooplocatie) in Haarlem-Noord: de Korte Verspronck.

De Rudolf Steiner School aan de Engelandlaan in Haarlem-Zuid is in 2014 gestart met een tweede stroom. Deze is in 2015 in afwachting van nieuwbouw - aan de Duitslandlaan - tijdelijk gehuisvest aan de Aziëweg.

In augustus 2017 is een nieuwe vrijeschool in Castricum gestart onder het bestuur van Ithaka. Deze school is ontwikkeld vanuit een ouderinitiatief.

Samenvatting

In 2017 lag de bestuurlijke aandacht op de financiële situatie. Door de sterke groei van het aantal groepen (tien extra klassen in 2015-2016) en de geringe stijging van het aantal leerlingen ontstonden

grote exploitatietekorten in 2016. Te kleine klassen, te veel personeel in relatie tot de Rijksbaten. De exploitatietekorten zijn in 2017 teruggebracht van 365K tot 130K op jaarbasis. Binnen twee jaar worden, volgens meerjarenbegroting, weer positieve cijfers gerealiseerd.

Er was in 2017 ook extra aandacht voor het kwaliteitsbeleid. Dit onder andere ingegeven door de relatief lage gemiddelde scores op de Eindtoetsen (IEP). Er zijn analyses van de eindopbrengsten gemaakt en verbeterplannen opgesteld. Ook is er versterkte aandacht voor het gebruik van de volgsystemen (Cito en/of Boom) en de andere middelen waardoor de scholen een goed beeld krijgen van de onderwijsopbrengsten en onderwijsbehoeften bij de leerlingen. Op dit gebied is, mede door de inzet van externe ondersteuning, een grote stap gezet.

Op personeelsgebied is de grootste zorg en uitdaging om voldoende en goed gekwalificeerd personeel in dienst te krijgen en te houden. De sterke groei van het vrijeschoolonderwijs en de uitstroom van oudere leerkrachten in de komende jaren eisen extra inspanningen. Er is versterkt ingezet op werving van nieuw personeel in de regio en in de relatie met de 'toeleveranciers', met name met de Hogeschool Leiden, waaraan een 'vrijeschool-Pabo' is verbonden.

A Toelichting op onderdelen van het jaarverslag

A1 Missie, visie en strategisch beleid

De specifieke pedagogische en didactische kenmerken van het vrijeschool onderwijs komen voort uit de antroposofie, een filosofie over het mens-zijn die aan het begin van de twintigste eeuw is ontwikkeld door Rudolf Steiner (1862-1925). Op verzoek van de directeur van de Waldorf Astoriafabriek in Stuttgart ontwikkelde Rudolf Steiner in 1919 een leerplan voor een school bestemd voor kinderen van de arbeiders van deze fabriek. Sinds die tijd heeft de vrijeschoolbeweging een krachtige ontwikkeling doorgemaakt. Met nu ruim 1100 scholen, verspreid over 60 landen.

In het volgende citaat geeft Steiner kernachtig de ambitie van het vrijeschoolonderwijs weer.

**“De vraag is niet, wat de mens moet kunnen en weten,
teneinde zich in de bestaande sociale orde in te kunnen voegen;
Maar wel, wat in aanleg in de mens aanwezig is
en in hem ontwikkeld kan worden.
Pas dan kan de opgroeiende generatie de maatschappij
steeds opnieuw met nieuwe krachten verrijken”.**

Het vrijeschoolonderwijs is gebouwd rond de leerling en kent drie pijlers:

- Het integrale vrijeschoolleerplan. Gebaseerd op het leerplan dat in 1919 zijn oorsprong kende en dat in een eeuw is verrijkt en aangepast aan deze tijd.
- Een brede pedagogische opdracht. Deze opdracht geeft richting aan het onderwijs in drie opbrengstdomeinen (zie o.a. Gert Biesta en de onderwijsraad). Het opdoen van kennis en vaardigheden (kwalificatie); inwijding in cultuur en gewoontes (socialisatie); het worden van een zelfstandig, moreel, verantwoordelijk en vrij mens (subjectwording).
- Een mensbeeld dat er van uitgaat dat de mens zich ook autonoom ontwikkelt en dat elke leeftijdsfase specifieke ontwikkelingsmogelijkheden geeft op de gebieden van denken, voelen en willen.

Missie

Stichting Vrijescholen Ithaka zet zich in om het vrijeschoolonderwijs in de regio Noord- en Zuid-Holland te stimuleren, te promoten en verder te ontwikkelen. Ithaka wil garant staan voor het aanbieden van kwalitatief goed vrijeschoolonderwijs aan alle leerlingen die aan de Ithaka-scholen zijn toevertrouwd.

Ithaka wil er aan bijdragen, dat het proces “worden wie je bent” leidt tot een fundamenteel vertrouwen in de wereld om ons heen. Kinderen maken deel uit van een groter geheel en leren onder andere op school te groeien naar volwassenheid. Ons onderwijs heeft de intentie een inspirerende leeromgeving te bieden aan elk kind, zodat het later in verbinding met de samenleving zijn of haar leven kan leven.

“Voor Ithaka is het onderwijs niet het vullen van een vat, maar het ontsteken van een vuur”.

Visie

Met bevlogen en enthousiaste leerkrachten die zich blijven professionaliseren binnen de context van de wereld om ons heen, bieden wij onze leerlingen alle ruimte om zich breed te ontwikkelen op sociaal-emotioneel-, cognitief en kunstzinnig gebied.

Onze scholen staan garant voor een rijke cultuuroverdracht. Respect en goede omgangsvormen zijn voor ons belangrijke waarden.

Als meest onderscheidende werkvorm kent de vrijeschool het periodeonderwijs. De aaneensluiting van de eerste twee ochtenduren, gedurende meerdere weken, biedt ruimte voor onderwijs binnen één

domein. Het leren wordt effectief en betekenisvol, door intensieve verbinding met de lesstof. Het leren wordt levendig door het te doen.

De vrijescholen van Stichting Ithaka, willen hun specifieke pedagogisch-didactische uitgangspunten verwezenlijken binnen het raamwerk van de onderwijscriteria zoals door de overheid (uit)gegeven/vastgesteld. Wij streven naar aantrekkelijk, eigentijds vrijeschoolonderwijs met behoud van identiteit en met open blik naar de wereld en in samenspraak met de omgeving.

Strategisch beleid

In november 2015 is het Strategisch Beleidsplan 2015-2019 voor Stichting Vrijescholen Ithaka vastgesteld. Vanaf schooljaar 2016-2017 wordt dit plan jaarlijks aangevuld met een meer gedetailleerder uitwerking, geformuleerd als bestuursopdracht. Voor het kalenderjaar 2017 gelden de aanvullingen van 2016-2017 en 2017-2018.

Algemene richtlijn is dat de 'basis op orde moet zijn': alle onderwijsondersteunende processen en de inrichting en opbrengsten van het onderwijs op alle scholen moeten op orde zijn. Aangezien we de scholen en teams als identiteitsdrager beschouwen, en deze vanuit de eigen professionaliteit vorm en inhoud geven aan het onderwijs, is een levendige, inspirerende en open dialoog over de praktijk van het onderwijs absoluut noodzakelijk. Deze dialoog wordt op door het bestuur gestimuleerd en ondersteund.

Opbrengsten in 2017

1. Identiteit.

De open dialoog over (de praktijk van) het onderwijs wordt in 2017, evenals in 2016, gestimuleerd door een algemene studiedag voor alle personeel in maart 2017 met als thema: het gesprek over de praktijk van het onderwijs en een tweedaagse studie met alle schoolleiders in september 2017. Alle besluitvormingsprocessen binnen Ithaka worden getoetst aan de uitgangspunten: identiteitsdrager zijn de scholen en een open en professionele dialoog is noodzakelijk om deze identiteit te vormen en om verantwoording af te leggen.

2. Opbrengsten en kwaliteit.

In 2016 scoorden zes scholen onder de norm bij de (IEP) eindtoets. Aanscherping van analyse en bijsturing heeft op alle scholen plaatsgevonden. In 2017 scoorden nog twee scholen onder de norm. Er is in oktober 2017 een kwaliteitsmonitor vastgesteld op stichtingsniveau en de uitwisseling tussen scholen is versterkt. Een aangescherpt kwaliteitsbeleidsplan wordt in schooljaar 2017-2018 vastgesteld.

3. Proefprojecten, pilots.

Er is een zestal proefprojecten gestart, waaronder: portfolio (anders evalueren) op twee scholen (Hoorn, Oudorp); de 'bewegende klas' op drie vestigingen (Haarlem Kennemerland, Haarlem Kleverpark, Oudorp en Castricum); twee muziekprojecten (Hoorn en Castricum) en een twee buitenschoolprojecten (Hoorn en Castricum).

4. Marktpositie.

De nieuwe school in Castricum is in augustus 2017 gestart. In 2016 is een dislocatie gestart in Haarlem-Noord als derde vestiging van de Kennemerlandschool. Ithaka stelt zich overigens terughoudend op ten opzichte van uitbreidingen zonder eigen bekostiging (nevenvestigingen of dislocaties).

5. Scholen en andere voorzieningen.

Op vrijwel alle scholen wordt gewerkt met externe partners die BSO, peuterspeelzalen en kinderopvang (dagverblijf) organiseren. Struikelblok in de ontwikkeling naar meer intensieve samenwerkingsvormen in een brede school of IKC wordt gevormd door de afwijkende wet- en regelgeving (tussen PO en kinderopvang) en de onmacht om in samenwerking met de gemeentes passende en kwalitatief goede huisvesting te realiseren. In Castricum is in augustus 2017 een BSO op antroposofische basis gestart. In

Hillegom is na faillissement van een bestaande BSO, in 2017 een peuterspeelzaal op antroposofische basis gestart.

6. Strategisch Beleidsplan.

Op alle scholen van Ithaka worden in 2016-2017 gesprekken met de hele schoolgemeenschap – personeel en ouders/verzorgers - gevoerd. Dit op gelijkwaardige basis en vanuit het perspectief 'dat je de hele gemeenschap nodig hebt om een kind op te voeden'. Aansluitend wordt in 2018-2019 een nieuw Strategisch Beleidsplan (2019-2023) opgesteld.

Jaarverslag

Het jaarverslag over 2017 van de Stichting Vrije Scholen Ithaka is op 15 juni 2018 goedgekeurd door haar accountant. De liquide middelen (inclusief effecten) bedragen per 31 december 2017 € 936.430 Het eigen vermogen is door het negatieve exploitatieresultaat over 2017 met € 137.900 gedaald en bedraagt op balansdatum € 1.125.940

A2 Organisatie

De Stichting Ithaka is in 2012 opgericht. Per 01-01-2013 functioneert er een bestuur en een Raad van Toezicht (RvT). Het Bestuur en de Raad van Toezicht hebben in de statuten, die op 12 december 2012 zijn vastgesteld, de onderlinge taken en bevoegdheden vastgelegd.

Onder verantwoordelijkheid van het bestuur functioneert het bovenschools managementteam. Het managementteam en de beleidscommissies initiëren het beleid in opdracht van en in samenspraak met het Bestuur. De GMR (gemeenschappelijke medezeggenschap raad) wordt vroegtijdig betrokken bij de beleidsvoornemens.

De schooldirecties geven uitvoering aan het beleid in samenwerking en samenspraak met de medezeggenschapsraden van de twaalf vestigingen waarin personeel en ouders zitting hebben. De totale organisatie wordt ondersteund door het ObT (Onderwijsbureau Twente).

Verantwoording

In de verticale lijn wordt door het bestuur aan de Raad van Toezicht verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid. Over de kwaliteit van het onderwijs wordt ook gesproken met de onderwijsinspectie en wordt er een jaarverslag gestuurd naar het ministerie van OC&W.

In de horizontale lijn leggen het bestuur en de directeurs van de scholen verantwoording af aan de GMR en MR (medezeggenschap raad) en aan de ouders.

De kwaliteit van ons onderwijs wordt bepaald door een goede leerlingenzorg, goede inzet van het personeel, scholing voor het personeel, aandacht voor ouders en investeringen in de gebouwen. Uit de interne kwaliteitsenquête die in 2015 onder kinderen, ouders en personeel is uitgevoerd blijkt een hoge mate van tevredenheid. De kwaliteit wordt verder gemeten via de inspectierapporten, IEP-eindtoetsen, Cito- of Boom- leerlingvolgsystemen en rapportages van de Arbodienst. Deze laten een positief beeld zien.

2.1 Kerngegevens

Stichting Vrije Scholen Ithaka

Postbus 92, 2050 AB OVERVEEN

Bezoekadres: Wouwermanstraat 49a, 2023 XD HAARLEM

Contactpersoon: R.J. van der Meijden, bestuurder

E-mail: bestuur@vsithaka.nl Website: www.vsithaka.nl

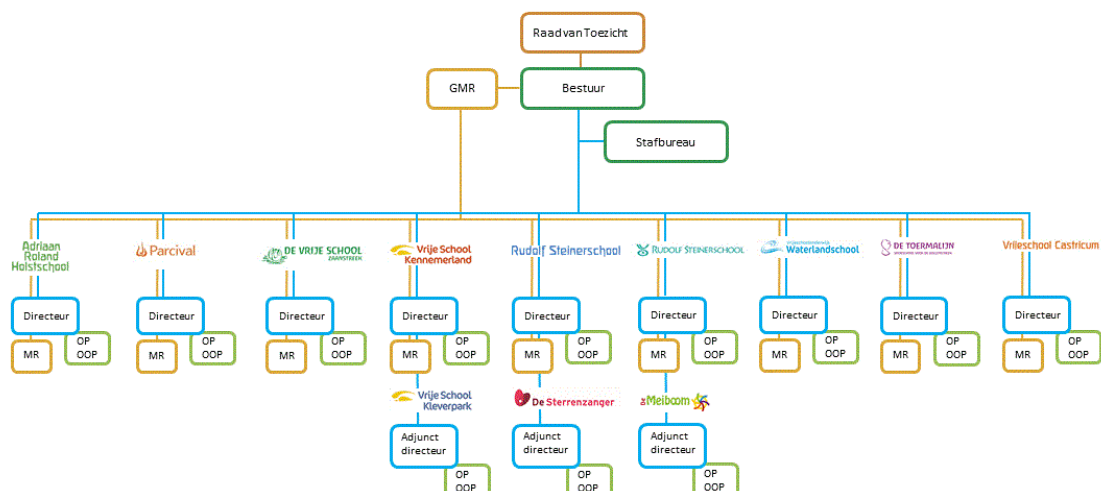
2.2 Scholen

Het bestuur Stichting Vrije Scholen Ithaka [bestuursnummer 41296] heeft de volgende scholen onder haar verantwoordelijkheid:

Brinnummer		Naam school	Plaats
04NH		Adriaan Roland Holtschool	Bergen
06QZ		Westfriese Vrije School Parcival	Hoorn
06RD		Vrije School Zaanstreek	Zaandam
09DF		Vrije School Kennemerland	Haarlem
09DF	dislocatie	Vrije School Kleverpark	Haarlem
09DF	dislocatie	Vrije School Korte Verspronck	Haarlem
09NN		Rudolf Steiner School	Alkmaar
09NN01	nevenvestiging	De Sterrenzanger	Oudorp
09ZG		Rudolf Steiner School	Haarlem
09ZG	dislocatie	Rudolf Steiner School Azieweg	Haarlem
09ZG01	nevenvestiging	De Meiboom	Hoofddorp
24RA		De Waterlandschool	Purmerend
24RB		De Toermalijn	Hillegom
31FK		Vrijeschool Castricum	Castricum

De kerntaak van Stichting Vrijescholen Ithaka is het geven van antroposofisch onderwijs.

2.3 Organogram

2.4 Bestuur en Raad van Toezicht

De samenstelling van het bestuur en de Raad van toezicht van de Stichting Vrijescholen Ithaka zag er in 2017 als volgt uit:

Bestuur	Dhr. R.J. van der Meijden
Raad van Toezicht	Dhr. D. Lodewijk, voorzitter
	Dhr. N. de Schrijver, vicevoorzitter
	Mw. A. Gottenbos
	Mw. C. Portegies
	Dhr. M. Fortuin

Bestuurder en Raad van Toezicht vormen samen het bevoegd gezag van de Ithaka scholen. Het bestuur werkt als een beleidsbepalend bestuur, waarbij in nauw overleg met de schoolleiding wordt gekomen tot een voorwaardenschepend en professioneel beleid voor de scholen binnen de stichting.

De bestuurder draagt de eindverantwoordelijkheid voor de identiteit, de instandhouding van de scholen, de kwaliteit van het onderwijs en de bedrijfsvoering. De bestuurstaken van Ithaka zijn dan ook het bewaken van de missie en de doelstellingen van de scholen, het waarborgen van de continuïteit en de onderwijskwaliteit. Vandaar ook dat Ithaka als werkgever optreedt voor alle medewerkers van de scholen die bij ons zijn aangesloten.

De Raad van Toezicht voert op grond van wet- en regelgeving voorgeschreven toezicht uit. Het bestuur en de Raad van Toezicht hebben in de statuten, het Reglement Raad van Toezicht en het Reglement College van Bestuur, hun onderlinge taken en bevoegdheden vastgelegd. Het bestuur en de Raad van Toezicht hebben in 2017 vijf keer vergaderd. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht gesprekken gevoerd met de GMR, het ObT en de directeurenraad.

De Raad van Toezicht heeft de “Code Goed Bestuur in het Primair Onderwijs” integraal overgenomen en de code is daarmee de leidraad voor het handelen.

De bestuurder legt verantwoording over haar functioneren af aan de Raad van Toezicht. Deze Raad bepaalt onder meer de goedkeuring van het strategische beleid, het jaarverslag, en de benoeming en het ontslag van de bestuurder.

Voor het verslag van de Raad van Toezicht wordt verwezen naar paragraaf A9, op pagina 32.

2.5 Bovenschools management

Het bestuur bestuurt op hoofdlijnen en heeft de directeuren mandaat gegeven ten aanzien van de uitvoering van dat beleid. In de voorbereiding van beleid hebben de directeuren een belangrijke rol. Hiertoe heeft het bestuur tien keer vergaderd met de directeuren. Dit overleg dient ter afstemming van het beleid op zowel bovenschools- als schools niveau. De stichting beschikt over een Managementstatuut. Deze is mei 2014 vastgesteld.

2.6 Schoolmanagement en scholen

Elk van de negen scholen heeft zijn eigen directeur(en). Er zijn vier vrouwelijke directeuren en vijf mannelijke directeuren. Daarnaast zijn er vier adjunct directeuren (drie vrouwen en een man) en één bovenschools directeur (man).

Er hebben in 2017 directiewisselingen plaatsgevonden op twee scholen.

Directeur

De directeur geeft leiding aan en is integraal verantwoordelijk voor het dagelijks functioneren van de school. In samenwerking met het pedagogische team, de MR, het directeurs overleg en het bestuur wordt het schoolbeleid vorm gegeven. De directeur geeft vorm aan de uitvoering van het gemaakte beleid. Belangrijke onderdelen uit het beleid zijn pedagogie en zorg, didactiek en onderwijskwaliteit, personeelszaken, calamiteiten, transparantie, communicatie met ouders, marktpositie van de school en financieel beleid.

De directeur is onderdeel van het directeurs overleg (DO). Dit team bestaat uit de directeuren van de scholen en de bestuurder en de stafmedewerkers. Zij komen eens in de vier weken samen om gezamenlijk beleid vorm te geven en uit te voeren, maar ook om elkaar advies te geven of oplossingen te bieden voor ontstane vraagstukken in de eigen school.

Vier maal per jaar wordt er door de directeur via de kwartaalrapportage verantwoording afgelegd over het gevoerde beleid aan de bestuurder. Maandelijks wordt er door de directeur gerapporteerd over de financiën en de personele bezetting.

Leerkrachten

De taken van de leerkrachten zijn vastgelegd in het taakbeleid van de scholen. De competentieprofielen van leerkrachten zijn vastgelegd in het functieboek en gebaseerd op de competentieprofielen van de SBL (vernoemd naar de voormalige Stichting Beroepsgroep Leraren) met een aanvullende vrijeschoolcompetentie. Door middel van een gesprekscyclus wordt jaarlijks het functioneren van leerkrachten en directeuren besproken en vastgelegd.

De leerkrachten vormen ook als team de kern van de schoolorganisatie. De beleidsontwikkeling van de Stichting Vrijescholen Ithaka en de implementatie ervan gebeurt altijd in overleg met de leerkrachten. In het bijzonder hebben de leerkrachten een rol bij het pedagogisch beleid van de scholen. Overleg tussen schoolleiding en leerkrachten vindt plaats in wekelijkse zakelijke of pedagogische vergaderingen.

Ouders

De Stichting Vrijescholen Ithaka bestaat omdat ouders hun kinderen aan onze goede zorgen toevertrouwen. Dat doen ouders omdat zij erop vertrouwen dat onze scholen het beste in hun kinderen naar boven halen. Het is de taak van de scholen dat vertrouwen waar te maken. Dat betekent onder meer dat de scholen open communiceren naar ouders over zowel de ontwikkeling van de school als de ontwikkelingen van de klassen waarin hun kinderen zitten. Ouders op hun beurt zijn actief betrokken bij de scholen. Zij maken het mogelijk dat de jaarfeesten worden gehouden, organiseren of helpen bij verschillende projecten die van belang zijn voor de scholen en schenken een ouderbijdrage aan de scholen voor een hoogwaardige invulling van het vrijeschoolonderwijs.

Klassenouders

Alle scholen maken gebruik van klassenouders. Elke klas heeft één of enkele klassenouders. Deze ondersteunen de leerkracht met allerlei praktische zaken door zelf aan de slag te gaan of hulp van

andere ouders te vragen en te coördineren. Klassenouders spelen ook een belangrijke rol in de communicatie tussen ouders en school/leerkracht. Ze kunnen signalen afgeven over eventuele knelpunten en gevraagd worden mee te denken over de ontwikkeling van de klas/school.

(Interne) Communicatie

Voor de interne communicatie is een intranet ontwikkeld waarop in ieder geval voor de officiële overlegorganen zoals de Raad van Toezicht en het directeurenoverleg de vergaderstukken, besluitvorming en verslagen zijn opgeslagen. De scholen zelf zorgen voor verslaglegging van overleg op het niveau van de school, zoals onder meer de pedagogische werkgroepen. Alle scholen verzorgen door middel van de digitale nieuwsbrief periodieke communicatie met de ouders. Jaarlijks worden de schoolgidsen digitaal of in print aan de ouders aangeboden. De samenwerking met de externe partners van de scholen wordt in principe door directeuren onderhouden.

2.7 Beleidscommissies

Niet van toepassing

2.8 Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad [GMR]

De GMR vertegenwoordigt alle scholen en bestaat momenteel uit elf leden; vijf personeelsleden en zes ouders. De bezetting van de GMR is echter nog niet volledig en blijft een aandachtspunt. Nu de meeste processen en bijbehorende beleidsdocumenten binnen Stichting Ithaka geborgd zijn, wil de GMR meer gespreks- en sparringpartner zijn in beleidsvoornemens en niet alleen controleorgaan voor de beleidsuitvoering. Waar dit gevraagd wordt, heeft zij haar instemming verleend aan het gevoerde beleid. De GMR heeft in 2017 vijf keer vergaderd.

2.9 Medezeggenschapsraad [MR]

Elke school kent een medezeggenschapsraad waarin personeel en ouders evenredig zijn vertegenwoordigd. De directeur als vertegenwoordiger van het bevoegd gezag voert met de MR overleg over school specifieke zaken.

2.10 Website

De website van Stichting Vrijescholen Ithaka wordt beheerd door het bestuursbureau. Met deze website www.vsiithaka.nl wil de Stichting enerzijds informatie geven aan de Raad van Toezicht, personeel, ouders en derden en anderzijds zichzelf presenteren en profileren. Via de site zijn ook de websites van de scholen te vinden.

2.11 Ondersteuning

Het Onderwijsbureau Twente (ObT) is het administratiekantoor voor onze organisatie.

Ten aanzien van de dienstverlening van het ObT wordt er gewerkt met een dienstverlenings-overeenkomst voor onbepaalde tijd met de mogelijkheid van beëindiging aan het einde van een kalenderjaar met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden. Ook zijn er werkafspraken vastgelegd in Service Level Agreements PSA en FA. Jaarlijks vindt er een gesprek plaats over de omvang en kwaliteit van de dienstverlening en de prijsstelling voor het nieuwe jaar.

2.12 Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het schoolbestuur is zich bewust van het maatschappelijk speelveld waarin de organisatie zich bevindt en de noodzaak om op maatschappelijk verantwoorde wijze het onderwijs binnen de organisatie vorm te geven. De scholen onderhouden actief contacten met instellingen en verenigingen uit de lokale gemeenschap: o.a. de peuterspeelzaal/kinderopvang en overige organisaties/verenigingen.

De Stichting heeft in het kader van MVO en duurzaamheid geïnvesteerd in het menselijk kapitaal: medewerkers en kinderen, goed en gezond werkgeverschap, kwaliteit van onderwijs, de sociale en ethische aspecten van de organisatie.

Er is op de scholen aandacht geweest voor de ecologische ontwikkeling: milieu, energiebesparing, afvalverwerking en de omgevingsaspecten.

De Adriaan Roland Holtschool in Bergen heeft via Crowdfunding een duurzame investering in het schoolgebouw kunnen doen. Dit mede dankzij de betrokkenheid van ouders en omgeving.

A3 Onderwijs

Onderwijsopbrengsten

In juli 2017 is in een nieuwe inventarisatie van de actuele stand van zaken op kwaliteitsgebied binnen Ithaka beschreven. In oktober 2017 is in opvolging hiervan een kwaliteitsmonitor vastgesteld die bestaande kwaliteitsafspraken binnen Ithaka vastlegt.

In april 2017 is voor het tweede jaar de IEP-eindtoets afgenomen op alle vestigingen met een 6^e klas (groep 8). Binnen Ithaka is in 2015 voor de IEP eindtoets gekozen. In het eerste jaar (2016) waren er zes (van de elf) vestigingen die onder de inspectie-norm scoorden; in 2017 waren dat er nog twee.

Het is bij introductie van een nieuw toetssysteem niet ongebruikelijk dat de resultaten achterblijven bij de verwachtingen die op basis van ervaringen gesteld kan worden. Alle scholen hebben in 2016 met ondersteuning van de kwaliteitsmedewerker en de IB'ers een analyse van de opbrengsten van de IEP-toetsen en de oorzaken van deze resultaten gemaakt. Op basis hiervan zijn per school verbeterplannen opgesteld.

De scholen van Ithaka gebruiken Parnassys voor de leerlingenadministratie- en volgsysteem. Hierin worden onder andere de toetsresultaten van leerlingen bijgehouden. Op basis van niet-methode gebonden genormeerde toetsen (Cito en/of Boom) worden de prestaties van leerlingen gemeten en vastgelegd. In 2017 is versterkte aandacht voor de verwerking van de Cito- en Boom-toetsgegevens in Parnassys en de wijze waarop deze volgsystemen aansluiten bij de IEP eindtoetsen. Met externe ondersteuning wordt de kwaliteit van de (trend-) analyses en overzichten versterkt. Door regelmatige bijeenkomsten – van alle IB'ers en directeurs - wordt daarnaast gedeelde kennis, gemeenschappelijk jargon en wederzijdse ondersteuning nagestreefd.

Onderwijskundige en onderwijs-programmatische zaken

De introductie van methodieken en methoden op het gebied van reken en taal onderwijs heeft geleid tot meer zekerheid en structuur. Deze maken het mede mogelijk dat met name in de oefeningen meer differentiatie op niveau mogelijk wordt.

Pilots met anders evalueren (portfolio's), bewegende klas , buitenonderwijs en versterkt muziekonderwijs verlopen naar wens. Deze nieuwe werkvormen lijken bij te dragen aan een verhoging kwaliteit van het onderwijs en een meer positieve beoordeling van de onderwijspraktijk door deelnemers en ouders.

Ontwikkelingen als gevolg van interne en externe kwaliteitszorg

Bij twee scholen van Ithaka, de Parcivalschool in Hoorn en de Sterrenzanger in Oudorp, wordt gewerkt met "anders evalueren". De leerlingen houden hun eigen (leer)ontwikkeling bij in een portfolio. Hierdoor krijgen zij meer eigenaarschap over hun eigen leerproces op alle terreinen zoals: sociale vaardigheden, gedrag, kunstzinnigheid, leervakken, etc. De leerlingen, leerkrachten en ouders zijn enthousiast over deze nieuwe manier van evalueren. Daarnaast worden de leerresultaten bijgehouden met methode gebonden toetsen en Cito en/of Boom volgoetsen. Dit wordt in Parnassys verwerkt. Het werken met "anders evalueren" is een aanvulling op het leerlingvolgsysteem.

Ithaka ziet het belang in van audits voor verdere kwaliteitsontwikkeling. In 2017 volgden twee medewerkers een leergang auditorensholing bij de PO-raad. In schooljaar 2017-2018 vinden de eerste pilot-audits plaats. In het volgende jaar worden deze in de kwaliteitsmonitor opgenomen.

Voor de onderwijsbegeleiding maken de scholen gebruik van de begeleiding van diverse externe partijen zoals BVS-schooladvies (begeleidingsdienst van vrijescholen), Onderwijs Advies, de regionale samenwerkingsverbanden en andere organisaties en ZZP-ers.

3.1 Strategisch beleidsplan

Zie bladzijde 5, 6 en 7

3.2 Leerlingen

Brinnummer		Naam school	Plaats	leerlingenaantal		
				1-10-2016	1-10-2017	1-10-2018 *
04NH		Adriaan Roland Holstschool	Bergen	205	204	211
06QZ		Westfriese Vrije School Parcival	Hoorn	209	205	215
06RD		Vrije School Zaanstreek	Zaandam	216	214	219
09DF		Vrije School Kennemerland	Haarlem	455	507	544
09DF	dislocatie	Vrije School Kleverpark	Haarlem	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
09DF	dislocatie	Vrije School Korte Verspronck	Haarlem	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
09NN		Rudolf Steiner School	Alkmaar	229	222	224
09NN01	nevenvestiging	De Sterrenzanger	Oudorp	151	176	195
09ZG		Rudolf Steiner School	Haarlem	348	366	380
09ZG	dislocatie	Rudolf Steiner School Azieweg	Haarlem	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
09ZG01	nevenvestiging	De Meiboom	Hoofddorp	76	78	89
24RA		De Waterlandschool	Purmerend	142	149	160
24RB		De Toermalijn	Hillegom	120	107	107
31FK		Vrijeschool Castricum	Castricum	n.v.t.	30	50
		totaal aantal leerlingen		2151	2258	2394
* is prognose						

Stichting Vrijescholen Ithaka had op 1 oktober 2017 in totaal 2258 leerlingen. De ontwikkeling van het leerlingaantal laat een stijging zien van 107 leerlingen ten opzichte van 1 oktober 2016. Sinds 1 augustus 2017 is de Vrijeschool Castricum van start gegaan met 30 leerlingen en aangesloten bij Stichting Vrijescholen Ithaka. De grootste groei is te zien bij de twee scholen in Haarlem. Ook de Sterrenzanger in Oudorp groeit hard. Voor de komende jaren is de verwachting dat de stijging op stichtingsniveau zich verder zal voortzetten tot ongeveer 2500 leerlingen. Ook regionaal en landelijk is deze trend duidelijk zichtbaar.

3.3 Promotie van scholen en werving van leerlingen

In eerste instantie is de promotie van scholen en werving van leerlingen een zaak van de individuele scholen in de gemeenschappen waarin zij staan. Voor elke school gelden hier andere accenten en aandachtspunten (zie blz. 5 en 6 voor een beschrijving van onze visie op de identiteit van de scholen). Ten aanzien van de promotie van de school wordt jaarlijks een schoolgids uitgebracht waarin het beleid van de school duidelijk is geformuleerd. Ook de website, open dagen en heldere communicatie hebben een steeds belangrijker rol in de promotie van de school. In Haarlem wordt, in aansluiting op het nieuwe systeem van Centrale Aanmeldingen van de gemeente Haarlem, een folder ontworpen waarin all vijf vestigingen gepresenteerd worden.

3.4 Profilerings van de Stichting

De Stichting Ithaka stelt zich ten doel kwalitatief goed vrijeschoolonderwijs te verzorgen voor alle ouders die dat voor hun kinderen wensen. Zij profileert zich langs deze lijn.

3.5 Leerlingenzorg op schoolniveau

Binnen alle scholen is tenminste één intern begeleider (IB'er) aangesteld die minimaal één dag ambulante tijd heeft voor die taak. Intern begeleiders zijn verantwoordelijk voor leerlingzorg op de school. Zij maken onder andere afspraken met leerkrachten over groeps- en handelingsplannen, stellen een

toetskalender op en helpen leerkrachten bij specifieke vragen over leerlingen met een extra onderwijs ondersteuningsvraag. Waar nodig begeleiden zij een traject voor verder onderzoek of het aanvragen van een zorgarrangement bij het samenwerkingsverband. Binnen Ithaka komen de intern begeleiders vijf keer per jaar samen in een netwerkvergadering. Daarnaast komen zij in een intervisiegroep samen om casuïstiek te bespreken uit de dagelijkse praktijk.

3.6 Zorgplicht- Passend onderwijs – Samenwerkingsverbanden

Alle scholen zijn aangesloten bij een samenwerkingsverband, in totaal acht verschillende samenwerkingsverbanden. Binnen ieder samenwerkingsverband zijn afspraken gemaakt over begeleiding en ondersteuning die alle scholen binnen het samenwerkingsverband kunnen bieden en wanneer leerlingen naar het speciaal onderwijs mogen. Deze afspraken kunnen per samenwerkingsverband verschillen, en ook de wijze van bekostiging is per samenwerkingsverband anders geregeld. De samenwerkingsverbanden waar de Ithaka scholen aan deelnemen zijn:

De Westfriese Knoop - Hoorn
 PO Duin- en Bollenstreek – Hillegom
 PO Haarlemmermeer – Hoofddorp
 PO Noord-Kennemerland – Alkmaar, Oudorp en Bergen
 PO IJmond - Castricum
 PO Waterland – Purmerend
 PO Zaanstreek – Zaandam
 PO Zuid-Kennemerland – Haarlem

3.7 Onderwijsresultaten (toezicht inspectie)

In oktober 2016 heeft er een bestuursgesprek in het kader van risicogericht toezicht met de onderwijsinspectie plaatsgevonden. Daaruit bleek dat er speciale aandacht was voor de Toermalijn (zie boven). Daarnaast voor de Vrijeschool Zaanstreek op basis van twee achtereenvolgende jaren onvoldoende eindopbrengsten. In 2017 zijn hier weer boven gemiddelde resultaten gerealiseerd.

Derhalve gold in 2017 voor tien scholen (objecten van toezicht) een basisarrangement, en voor één school speciaal toezicht, de Toermalijn in Hillegom.

IEP 2017

Brinnummer		Naam school	Plaats	aantal leerlingen	score schooltypen
04NH		Adriaan Roland Holtschool	Bergen	26	82,6
06QZ		Westfriese Vrije School Parcival	Hoorn	26	76,9
06RD		Vrije School Zaanstreek	Zaandam	24	84,7
09DF		Vrije School Kennemerland	Haarlem	24	83,4
09DF	dislocatie	Vrije School Kleverpark	Haarlem	15	83,1
09DF	dislocatie	Vrije School Korte Verspronck	Haarlem	n.v.t.	n.v.t.
09NN		Rudolf Steiner School	Alkmaar	29	84,3
09NN01	nevenvestiging	De Sterrenzanger	Oudorp	14	90
09ZG		Rudolf Steiner School	Haarlem	26	80,5
09ZG	dislocatie	Rudolf Steiner School Azieweg	Haarlem	n.v.t.	n.v.t.
09ZG01	nevenvestiging	De Meiboom	Hoofddorp	16	84,9
24RA		De Waterlandschool	Purmerend	10	84,5
24RB		De Toermalijn	Hillegom	14	76,5
31FK		Vrijeschool Castricum	Castricum	n.v.t.	n.v.t.
		Bestuur VS Ithaka		224	82,6
		Landelijke score		43505	80,6

3.8 Prestatiebox

Om de ambities met betrekking tot de kwaliteit van het onderwijs uit het bestuursakkoord te verwezenlijken heeft het Ministerie extra financiële middelen beschikbaar gesteld in de vorm van de Prestatiebox. Er is geld beschikbaar gesteld voor onder andere verdere professionalisering van schoolleiders en leraren, een budget voor opbrengstgericht werken en de kwaliteit van de cultuureducatie. Er is veel gebruik gemaakt van de BVS (Begeleidingsdienst voor Vrijescholen) en Onderwijs Advies om de kwaliteit van het onderwijs te verbeteren en voor verdere professionalisering van leraren en directeurs.

Tevens wordt er gedurende vier jaar een bijdrage gedaan aan het lectoraat waarde(-n) van het vrijeschoolonderwijs Hogeschool Leiden

Verdere bestedingen zijn:

3.8.1 Opbrengstgericht werken en verhogen van kwaliteit van onderwijs

Schoolplan: we werken stichtingsbreed met eenzelfde kwaliteitssysteem. Vanaf 2015 hebben allen scholing gehad op het gebied van WMK-PO. Alle schoolplannen voor de jaren 2015-2019 zijn door de scholen met het format van WMK-PO gemaakt. Daarnaast gebruiken alle scholen het format van WMK-PO voor het opstellen en evalueren van het jaarplan.

Opbrengsten: om goed te kunnen werken met ons leerlingvolgsysteem is er regelmatig Parnassys scholing, stichtingsbreed voor leraren, intern begeleiders en administrateurs.

Op een aantal scholen wordt nu gewerkt met vrijeschoolleerlijnen in Parnassys, hiervoor krijgen leerkrachten en IB-ers scholing.

3.8.2 Professionalisering van leraren en directeurs

De tweedaagse directeurs en de studiedag Ithaka, beide hadden als thema: gesprekken over de praktijk en de kwaliteit van het onderwijs

Ithaka Academie: Er zijn cursussen verzorgd door de BVS (begeleidingsdienst voor vrijescholen) op het gebied van 'hoogbegaafdheid', het 'vrijespel van de kleuters', 'geïnspireerd en zinvol bewegen' en 'meesterlijk met ouders naar een nieuwe samenwerking'. Daarnaast is wederom de cursus 'techniek in de klas' aangeboden.

3.8.3 Versterking en samenhang binnen en kwaliteit van cultuureducatie

Op de Parcivalschool in Hoorn, de Vrijeschool Castricum en de Vrije School Zaanstreek in Zaandam heeft het muziekonderwijs binnen hun school een belangrijke rol. De Stichting Hallo Muziek verzorgt muzieklessen bij de Parcivalschool in Hoorn en in Castricum.

3.9 Verbonden partijen

De verbonden partijen zijn op zich zelf staande partijen waarover de Stichting Vrijescholen Ithaka geen zeggenschap heeft maar wel een één op één relatie mee onderhoudt. Stichting Vrijescholen Ithaka kent de volgende partijen:

- **Vertrouwenspersoon**
Aan elke school is een interne vertrouwenspersoon verbonden. Daarnaast is er een externe vertrouwenspersoon voor de hele stichting. Deze is onafhankelijk van de scholen
- **Opvang en peuterspeelzaal**
Aan elke school is een kinderopvang, buitenschoolse kinderopvang en/of peuterspeelzaal verbonden. Er vindt met regelmaat overleg plaats tussen schoolleiding en opvang. Bij voorkeur werken we met partijen die vanuit dezelfde antroposofische grondslag werken.
- **Samenwerkingsverbanden**
Het bestuur is verbonden aan de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs middels bestuurlijke afspraken in opgestelde projectplannen. Het bestuur wordt in de stuurgroepen vertegenwoordigd door de betreffende directeur.

- **Lidmaatschappen**
Het bestuur is lid van de Vereniging van Vrijescholen (VVS), de Vereniging Bijzondere Scholen (VBS) en de PO-Raad.
- **Service-ondersteuning**
Het bestuur heeft kaderafspraken met vaste ondersteuners met betrekking tot financiële en personele administratie (Onderwijsbureau Twente) en Arbo-dienstverlening (Arboned). Daarnaast maakt het bestuur gebruik van externe ondersteuners.

3.10 Klachtenafhandeling

De Stichting Vrijescholen Scholen Ithaka is aangesloten bij de landelijke klachtenregeling van VBS. In 2017 is er geen formele klacht ingediend bij de Geschillencommissie.

A4 Personeel

Formatie

Zie pagina 28 hoofdstuk 8.2 Kengetallen

Personeelsbestand

Het personeelsbestand binnen Stichting Ithaka bestond op teldatum 1 augustus 2016 uit 242 medewerkers en op teldatum 1 augustus 2017 uit 254 medewerkers. In het jaar 2017 is het personeelsbestand met 12 medewerkers uitgebreid. Deze uitbreiding heeft te maken met de extra leerkrachten voor de nieuwe klassen die gestart zijn en nieuwe leerkrachten voor de invalpool.

Van alle medewerkers is 84 % vrouw en 16 % man. Een kleine toename van mannen (2%-punt) ten opzichte van vorig jaar.

*bron R-ON-12800-a Personeelssterkte youforce RAET

Leeftijdsopbouw

	Leeftijd cohort 1-8-2017										
	Totaal	20/24	25/29	30/34	35/39	40/44	45/49	50/54	55/59	60/64	>= 65
Aantal Personen 1-8-2017	254	4	18	25	33	31	32	36	35	38	2
Aantal Personen 1-8-2016	242	5	13	25	27	31	29	32	40	33	7
	+12	-1	+5	-	+6	-	+3	+4	-5	+5	-5

Door natuurlijk verloop en de eerdergenoemde groei is de samenstelling van het personeelsbestand iets verjongd. In de leeftijdscategorie van 20 tot 40 jaar is een toename van 10 medewerkers. In de leeftijdscategorie van 40 tot 65 jaar is de instroom van nieuwe medewerkers, net iets groter dan de uitstroom en betreft het totaal een toename van 2 medewerkers.

Functiemix

In 2016 hebben we stichting breed afspraken gemaakt over de functiemix. Deze afspraken hebben ook instemming van het DO en de GMR. De LB-inschaling is gekoppeld aan een LB-functie. Deze functie is opgenomen in het functieboek van Ithaka. Met de uitstroom van oudere medewerkers, vraagt het om extra aandacht voor professionalisering van nieuwe leerkrachten voor een LB -functie.

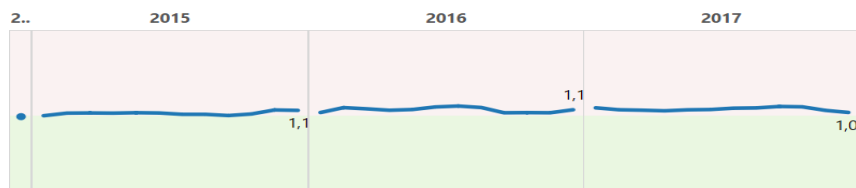
Aantal fte	2013	2014	2015	2016	2017
Leerkracht LA	68,1	79,9	86,1	91,3	94,8
Leerkracht LB	13,5	21,0	22,0	29,0	31,6
% LB	16%	21%	20%	24%	25%

De norm 2017 is 46%, het landelijk gemiddelde is 25,5%

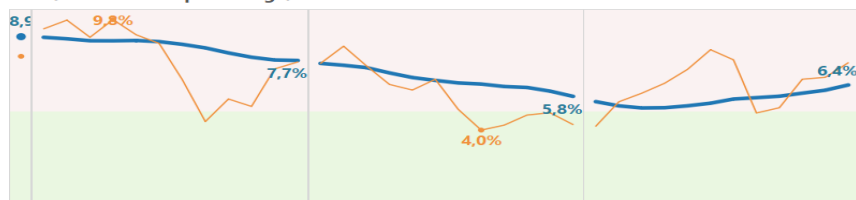
Ziekteverzuim

Verzuim overzicht bestuur

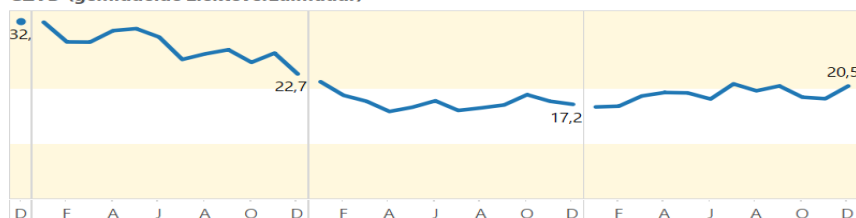
ZMF (ziekmeldingsfrequentie afgelopen 12 maanden)

ZVP (ziekteverzuimpercentage)

GZVD (gemiddelde ziekteverzuimduur)

Ondanks dat er actief ziekteverzuimbeleid is gevoerd, is het ziekteverzuimpercentage in 2017 gestegen met 0,06% naar 6,4%. De stijging wordt veroorzaakt door de langere verzuimduur van medewerkers. De gemiddelde verzuimduur is in 2017 toegenomen van 17,2 naar 20,5 dagen. In vergelijking met het gemiddelde in de PO-sector liggen onze verzuimcijfers, ondanks de stijging nog steeds rond het gemiddelde. In de PO-sector is in 2016 het VZP 6,3 % en de gemiddelde verzuimduur 20 dagen. Het nul verzuim over 2017 was bij Ithaka 51% (PO- sector 2016: 43%)

Het ingezet beleid zetten we voort, waarbij verscherpte aandacht zal gaan naar goede begeleiding van het proces van re-integratie van medewerkers.

Overige personele zaken, puntsgewijs

- De invulling van de vacatures is volgens vooropgestelde procedures verlopen. Naast nieuwe leerkrachten zijn er ook twee nieuwe directeurs in dienst gekomen. De mogelijke inzet van wachtgelders is onderzocht, maar niet van toepassing gebleken.
- Het aanbod van reeds opgeleide vrijeschool leerkrachten komt niet tegemoet aan de vraag. Ithaka probeert actief goede leerkrachten te werven en verder op te leiden. Met het organiseren van kennismakingsbijeenkomsten hebben we bevoegde leerkrachten uit het regulier onderwijs met succes weten te interesseren. Dit vraagt om extra investering ten aanzien van bijscholing. De scholen nemen de opleidingskosten zelf op in hun begroting.
- Bij een aantal medewerkers is de benoeming voor bepaalde tijd niet verlengd, waarvan drie medewerkers ziek uit dienst zijn gegaan. Bij deze medewerkers is voldaan aan de instroomtoets van het participatiefonds en worden de uitkeringslasten door het participatiefonds vergoed. Medewerkers die ziek uit dienst gaan, zijn van invloed op het gedifferentieerde premiepercentage Whk. Dit premiepercentage wordt hoger, als er medewerkers ziek uit dienst gaan. In 2016 was de gedifferentieerde premiepercentage Whk: 2,23 %, in 2017: 3,23 % en in 2018: 3,14 %.

- De verdeling van het personeel met betrekking tot inschaling en het functiegebouw is, behoudens de effecten van de afspraken over de verder invoering van de functiemix, nauwelijks veranderd. In het formatieplan is de verdeling van het personeel over de verschillende functiecategorieën in kaart gebracht.

- Ook in 2017 is er weer vorm en inhoud gegeven aan de Ithaka academie met onder andere cursussen techniek, portfolio en assessment, spel en het jonge kind, gesprekken met ouders en menskunde. Daarnaast hebben een tiental leerkrachten deelgenomen aan de Basiscursus Vrijeschool onderwijs op de hogeschool Leiden.

- In het jaar 2017 hebben:

- 12 medewerkers bevallingsverlof genoten. In 2016 waren dit er ook 12. In 2015 waren dit er 7 en in 2015: 4 medewerkers. De verjonging van het team wordt ook zichtbaar in het bevallingsverlof.
- 1 medewerker haar 40 uur duurzame inzetbaarheid voor het tweede jaar opgespaard. Het betreft een fulltime benoeming van een medewerker ingeschaald in LA 7
- 11 medewerkers gebruik gemaakt van de ouderschapsregeling. In 2016 waren dit er 8.
- 31 medewerkers gebruik van de regeling duurzame inzetbaarheid/ voorheen BAPO. In totaal bedroeg dit 4,89 fte. In 2016 maakten 33 medewerkers gebruik van de DI/ BAPO met een totale omvang van 3,43 fte. Een aantal oudere medewerkers hebben de omvang van de DI/BAPO uitgebreid.
-

- Het vervangingsbeleid heeft nader vorm gekregen. Ithaka is onderverdeeld in drie regio's en er is een digitale tool aangeschaft om vraag en aanbod van invalwerkzaamheden beter te matchen.

- Er is verder onderzoek gedaan ten aanzien van het Eigen Risico Dragerschap in samenwerking met een organisatie die niet verbonden is met het vervangingsfonds. Dit onderzoek loopt door in 2018 met als doel dan een besluit te kunnen nemen.

A5 Huisvesting

In 2017 zijn we voortgegaan met het uitvoeren van de afgesproken projecten in het kader van groot onderhoud van onze scholen. Er is binnen het vooraf afgesproken investeringsplafond van € 200.000,- geïnvesteerd in de eveneens vooraf met de directeuren afgestemde prioriteiten. Een greep uit de projecten: vervanging van de Cv-installatie bij de Sterrenzanger in Oudorp; de complete vernieuwing van de kozijnen met dubbel glas en schilderwerk bij de Adriaan Roland Holtschool in Bergen is afgerond; een volgende fase in het schilderen en voorzien van dubbel glas bij de Westfriese Vrijeschool Parcival; de vervanging van de verwarmingsketel op de Vrijeschool Kennemerland in Haarlem – mede dankzij een grote subsidie van de gemeente – is gerealiseerd. Op de Toermalijn in Hillegom is een eerste deel van de toiletten ingrijpend vernieuwd; een eerste fase van een ingrijpende verbouwing van de vrijeschool Zaanstreek is uitgevoerd.

Zowel voor de dependance van de Sterrenzanger in Oudorp als voor de Vrijeschool Zaanstreek en de Waterlandschool in Purmerend wordt overleg met de betreffende gemeenten gevoerd over gewenste ingrijpende verbouwingen. Het is goed te vermelden dat via een crowdfundingactie voor € 60.000,- aan ledverlichting en vernieuwing van plafonds kon worden besteed in Bergen. Deze actie kent mogelijk nog een vervolg wat voor Ithaka budgetneutraal kan worden gerealiseerd. Bij het grote (ver)nieuwbouwproject voor de tweede vrijeschool in Haarlem Zuid is de Voorlopig ontwerpfasen afgerond. We hebben inmiddels de prioriteiten voor 2018 en 2019 in kaart gebracht.

Een nieuw element bij het bepalen van prioriteiten is naast de urgentie die voortkomt uit de Meerjaren Onderhoudsplannen van de scholen, ook de stand van de onderhoudsvoorziening per school, waarbij we er de komende jaren aandacht aan willen besteden dat deze voorziening per school weer positief wordt. Dit kan door de jaarlijkse dotaties voor die scholen aan te passen.

A6 Externe relaties

6.1 Algemeen

Het College van Bestuur en de scholen onderhouden diverse contacten met externe instanties. Ook dit jaar hebben vele van deze contacten plaatsgevonden.

6.1.1 Onderwijsbureau Twente

Het Onderwijsbureau Twente vervult een ondersteunende rol voor de organisatie van de Stichting Vrijescholen Ithaka. Zij verzorgen de personeelsadministratie en de financiële administratie. Daarnaast ondersteunen zij bij het opstellen van de begrotingen, de management rapportages, de jaarrekening, huisvestingszaken (MOP) en planning en control.

6.1.2 Opleidingscentra [Pabo, MBO-opleidingen, Calo]

Ithaka werkt structureel samen met de Hogeschool Leiden (Vrijeschool PABO) aan contact en afstemming. Studenten van de Hogeschool Leiden, Pabo's uit de regio, maar ook van opleidingen voor onderwijs- en klassenassistent en sportopleidingen lopen stages op de basisscholen.

6.1.3 Onderwijsinspectie

Er is goed contact met de onderwijsinspecteur. Voor onderwijsresultaten verwijzen we naar bladzijde 15 hoofdstuk 3.7

6.1.4 Overige externe contacten en netwerken

Het afgelopen jaar zijn er regelmatig contacten geweest met de vakorganisaties Begeleidingsdienst voor Vrijescholen (BVS), de bestuursorganisaties PO-raad, met de regionale samenwerkingsverbanden, de Vereniging voor Bijzonder Onderwijs (VBS) en de Vereniging van Vrijescholen. Deze organisaties worden geraadpleegd voor adviezen op het gebied van rechtspositie, huisvesting en beleidsplannen.

6.1.5 Gemeenten

Er vindt op regelmatige basis overleg met negen gemeenten plaats. In deze overleggen is het afgelopen jaar onder andere gesproken over huisvesting (Integrale Huisvestingsplannen), nieuwbouw en medegebruik van onderwijsvoorzieningen en het gemeentelijk aannamebeleid (in Haarlem).

A7 Financiën

Het financiële jaar 2017 is voor Ithaka een jaar geworden waarbij we door middel van maandelijkse financiële en personele rapportages van de directeuren de begroting nauwlettend in de gaten hebben gehouden. Het doel hierbij was om ondanks de groei met zes nieuwe klassen en een achterblijvend leerlingenaantal in het jaar 2016 te zorgen dat het begrote exploitatie tekort van 200.000 niet overschreden zou worden.

De exploitatiecijfers laten zien dat de strakke discipline m.b.t. rapporteren zorgt voor een betere naleving van de begroting en zorgt ervoor dat het vooraf begrote negatieve resultaat niet is overschreden.

7.1 Exploitatie en toelichting

	Realisatie 2017 €	Begroting 2017 €	Realisatie 2016 €
Baten			
Rijksbijdragen OCW	11.517.000	10.900.520	10.760.790
Overige overheidsbijdragen	168.010	109.850	81.680
Overige baten	641.400	735.790	659.900
Totaal Baten	12.326.410	11.746.160	11.502.370
Lasten			
Personeelslasten	10.490.830	10.059.600	9.896.980
Afschrijvingen	135.950	140.420	116.450
Huisvestingslasten	913.380	785.870	869.570
Overige lasten	921.770	963.640	982.030
Totaal Lasten	12.461.930	11.949.530	11.865.030
Saldo baten en lasten	-135.520	-203.370	-362.660
Financiële baten en lasten			
Financiële baten	3.140	3.050	3.980
Financiële lasten	5.520	0	4.910
Saldo fin. baten en lasten	-2.380	3.050	-930
Exploitatieresultaat	-137.900	-200.320	-363.590

Analyse realisatie 2017 versus begroting

De baten zijn hoger door:

Rijksbijdragen OCW 616K hoger dan begroot door 170K meer groeigelden, 64K hogere samenwerkingsverbandgelden en 382K hogere normvergoeding OCW o.a. door aanpassing bekostiging. Overige overheidsbijdragen 58K hoger dan begroot, voornamelijk door gemeente bijdragen en verhuur.

De baten zijn lager door:

Door overstappen naar een nieuw digitaal inningsprogramma zijn de ouderbijdragen afgenomen met 41K.

Verder zijn er minder overige baten ontvangen, een deel hiervan wordt nog nabetaald een ander deel hangt samen met de overige overheidsbijdragen.

De lasten zijn hoger door:

Personeelslasten 431K hoger dan begroot door extra aanstellingen personeel m.b.t. vervang, CAO aanpassing, hogere dienstreiskosten en afnemende vergoedingen van het Vervangingsfonds. Verder is er 47K meer geïnvesteerd in scholing. De huisvestingslasten zijn 128K hoger dan begroot. Dit komt o.a. door hogere huurkosten 33K, 26K hogere schoonmaakkosten en 60K hogere gebruikersvergoeding.

De lasten zijn lager door:

Met name de overige lasten, deze zijn 42K lager uitgevallen. Dit komt door o.a. lagere beheerslasten, minder uitgaven PR/Schoolkrant en GMR. Aan de andere kant is er meer uitgegeven aan abonnementen en kopieerkosten.

7.2 Investerings- en financieerbeleid

Inventaris, apparatuur en hulpmiddelen van € 500 of meer worden vanaf 2006 geactiveerd, wat met zich meebrengt dat de jaarlijkse afschrijvingsbedragen in de exploitatie worden opgenomen.

Aanschaffingen beneden dit bedrag worden rechtstreeks in de exploitatierekening verantwoord.

De volgende afschrijvingspercentages worden gehanteerd:

- Gebouwen/gebouwdelen	5,00	%
- Kantoormeubilair	5,00	%
- Schoolmeubilair	5,00	%
- Inventaris en apparatuur	10,00	%
- ICT	20,00	%
- Leer- hulpmiddelen	12,50	%

Investeringsoverzicht	Realisatie	Begroting	Verschil Realisatie- begroting	Realisatie	Verschil
	2017	2017		2016	2017-2016
	€	€	€	€	€
Gebouwen/gebouwdelen	2.210	17.500	15.290	40.530	-38.320
Schoolmeubilair	46.090	109.420	63.330	115.580	-69.490
Inventaris en apparatuur	153.570	53.500	-100.070	97.690	55.880
ICT	12.900	34.000	21.100	17.250	-4.350
Leer- hulpmiddelen	30.850	31.000	150	81.020	-50.170
Totaal investeringen	245.620	245.420	-200	352.070	-106.450

We zien dat het totaalbedrag van de investeringen zoals begroot is nageleefd, hoewel er bij de onderlinge posten wel grote verschillen zijn. Met name bij inventaris en apparatuur is een grote afwijking 100K. Hiervan is 60K besteed aan duurzame investering in het schoolgebouw van de Adriaan Roland Holtschool in Bergen. Deze investering wordt aanvullend gefinancierd door een crowdfunding bij Greenfund waaraan voornamelijk ouders, verzorgers en buurtbewoners aan hebben bijgedragen. Verder is er minder schoolmeubilair gekocht dan begroot. Ten opzichte van 2016 zijn de investeringen 107K lager. Dit is een bewuste keuze geweest, gezien de financiële positie van Ithaka.

7.3 Financiële positie op balansdatum

Balans

Activa	2017	2016	2015
Materiële vaste activa	1.156.010	1.046.340	845.740
Financiële vaste activa	0	0	5.550
Vorderingen	735.530	622.110	665.630
Liquide middelen	936.430	1.291.930	1.754.540
Totaal activa	2.827.970	2.960.380	3.271.460

Passiva	2017	2016	2015
Eigen vermogen	1.125.940	1.263.840	1.627.430
Langlopende schulden	60.350	0	0
Voorzieningen	395.600	446.050	602.130
Kortlopende schulden	1.246.080	1.250.490	1.041.900
Totaal passiva	2.827.970	2.960.380	3.271.460

De activa zijn in 2017 verder afgenomen. We zien een toename van de materiële vaste activa door nieuwe investeringen. Daarnaast zien we dat de vlottende activa verder zijn afgenomen.

Bij de passiva zien we dat de voorzieningen verder zijn afgenomen in 2017. Het eigen vermogen van Stichting Vrijescholen Ithaka is van € 1.263.840 op 31 december 2016 gedaald naar € 1.125.940 per 31 december 2017 als gevolg van een negatief exploitatieresultaat van € 137.900 in 2017.

Kengetallen

voor de kengetallen verwijzen wij naar de financiële jaarrekening (Hoofdstuk B) die deel uitmaakt van dit document.

7.4 Begroting 2018

	Realisatie 2017	Begroting 2018
Baten		
Rijksbijdragen OCW	11.517.000	11.842.400
Overige overheidsbijdragen	168.010	93.050
Overige baten	641.400	657.540
Totaal Baten	12.326.410	12.592.990
Lasten		
Personeelslasten	10.490.830	10.655.050
Afschrijvingen	135.950	140.960
Huisvestingslasten	913.380	902.710
Overige lasten	921.770	1.000.880
Totaal Lasten	12.461.930	12.699.600
Saldo baten en lasten	-135.520	-106.610
Saldo fin. baten en lasten	-2.380	50
Exploitatieresultaat	-137.900	-106.560

De begrotingsopzet voor 2018 is het voortzetten van de gebruikelijke begrotingssystematiek, inclusief de vooruitblik voor de komende jaren op basis van een conservatieve leerlingprognose. Het begrote geconsolideerde exploitatieresultaat van Stichting Vrijescholen Ithaka is voor het kalenderjaar 2018 € 106.560 negatief, tegenover een begroot negatief exploitatieresultaat van € 200.314 in de begroting van 2017. Het resultaat in 2017 is uiteindelijk positiever uitgekomen waardoor het resultaat 2017 uitkwam op - € 137.900.

De verwachting is dat vanaf 2019 het exploitatieresultaat weer positief zal zijn, met name door de stijging van het aantal leerlingen en de bijbehorende hogere Rijksbijdragen OCW. Door goede interne afspraken over het aantal fte per klas en de gemiddelde klassengrootte zal het personeelsbestand beter in evenwicht zijn met het aantal leerlingen.

Planning & Control

De financiële administratie en de personeelsadministratie van Ithaka zijn ondergebracht bij Onderwijs Bureau Twente. Samen met de medewerkers van dit bureau is de planning & controle cyclus verder in de organisatie ingebed. De cyclus bestaat uit achtereenvolgens een kaderbrief met daarin de uitgangspunten van de begroting voor het volgende kalenderjaar plus de begroting voor bovenschoolse activiteiten, de jaarbegroting inclusief meerjarenbegroting, de kwartaalrapportages en de jaarrekening. Daarnaast zijn er de maandelijkse rapportages op gebied van financiën en personeel. Iedere schooldirecteur rapporteert de bestuurder over de maandelijkse cijfers. Waar nodig zal de bestuurder gelijk ingrijpen.

Kengetallen

Van de financiële kengetallen liggen de liquiditeit, solvabiliteit en rentabiliteit boven of gelijk aan de in het PO gebruikelijke signaleringswaarden

Treasury en governance

Stichting Vrijescholen Ithaka heeft bij de Rabobank een rekening-courant voor het betalingsverkeer alsmede een spaarrekening met direct opeisbare tegoeden. Daarnaast hebben alle Ithaka scholen eigen bankrekening(en) voor het lokale betalingsverkeer. Het treasury statuut is in 2017 aangepast naar de nieuwe wetgeving en is in bezit van het OBT.

A8 Continuïteitsparagraaf

8.1 Algemeen

Ithaka richt zich op de verdere versterking en groei van het primair vrijeschool onderwijs in de eigen regio, met een focus op kwaliteitsverhoging van het vrijeschool onderwijs en een verdere professionalisering van het personeel. Nu we de groei goed in kaart hebben kunnen we gaan bouwen aan een goede, degelijke financiële toekomst. Daarnaast is er blijvende aandacht voor een efficiënte en effectieve bedrijfsvoering in de planning & control cyclus. Deze vertaalt zich in de volgende begrote exploitatie resultaten voor de komende jaren:

8.2 Personeel in fte

Kengetallen	2017	2018	2019	2020	2021
Aantal leerlingen	2253	2394	2468	2564	2630
Bestuur / Management	11,52	11,36	11,11	11,11	11,11
Personeel primair proces	121,47	125,48	126,99	129,22	131,42
Ondersteunend Personeel	21,43	18,8	18,73	18,73	18,73
Totaal	154,42	155,64	156,83	159,06	161,26

De gegevens uit 2017 zijn de definitieve aantallen. De jaren 2018 tot en met 2021 betreffen geprognosticeerde aantallen die door de schooldirecteuren en het College van Bestuur zijn opgesteld en als uitgangspunt dienen voor de te ontvangen gelden vanuit het Rijk in de meerjarenbegroting.

Ten aanzien van personele bezetting is Stichting Vrijescholen Ithaka zich bewust van de groei in het leerlingenaantal en de start van een nieuwe klassen. In 2017 zijn er zes nieuwe klassen begonnen door de grote belangstelling die er is voor het vrijeschool onderwijs en de start van een nieuwe school in Castricum. De komende jaren blijft het leerlingenaantal stijgen, maar zullen er minder nieuwe klassen starten door naleving van de vastgestelde kengetallen, strakke afspraken en besluitvorming omtrent de start van nieuwe klassen en de daarbij behorende klassengrootte. Hierdoor zullen de personeelslasten binnen de financiële norm vallen. Dit is conform de goedgekeurde meerjarenbegroting 2018-2021 gedaan. In de meerjarenbegroting zien we het aantal fte bij PO vanaf 2019 toenemen, anderzijds zal het aantal fte bij OOP en de directie/bestuur nagenoeg gelijk blijven. Dit wordt tot stand gebracht door natuurlijk verloop en stopzetting van tijdelijke contracten en uitbreidingen.

8.3 Meerjarenbegroting

	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Baten	2017	2018	2019	2020	2021
Rijksbijdragen	11.517.000	11.842.400	12.206.210	12.708.580	13.048.040
Overige overheidsbijdragen en subs.	168.010	93.050	70.150	75.250	80.350
Overige baten	641.400	657.540	654.590	665.390	675.690
Totale baten	12.326.410	12.592.990	12.930.950	13.449.220	13.804.080
Lasten					
Personeelslasten	10.490.830	10.655.050	10.832.090	11.107.500	11.379.600
Afschrijvingen	135.950	140.960	141.390	141.410	138.830
Huisvestingslasten	913.380	902.710	903.760	906.510	904.760
Overige lasten	921.770	1.000.880	1.005.880	1.019.510	1.028.280
Totaal lasten	12.461.930	12.699.600	12.883.120	13.174.930	13.451.470
Saldo baten en lasten	-136.140	-106.610	47.830	274.290	352.610
Saldo financiële baten en lasten	-2.380	50	1.050	1.050	1.050
Totaal resultaat	-137.900	-106.560	48.880	275.340	353.660

Hieronder lichten wij de belangrijkste ontwikkelingen toe.

De te verwachten leerling groei is in de meerjarenbegroting conservatief verwerkt en zorgt voor een stijging van de hieraan gekoppelde Rijksbekostiging. De te verwachten groeigelden zijn voor 2018 conservatief begroot, in de meerjarenbegroting zijn deze gelden niet opgenomen.

De lerarenformatie is ook aangepast aan de toename van het leerlingenaanbod, de personeelslasten nemen in mindere mate toe. In 2017 zijn opnieuw nieuwe klassen gestart, door het grote aanbod van nieuwe leerlingen. De leerlingenaantallen zijn t.o.v. 2016 gestegen met ruim 100 leerlingen. Enkele scholen groeien uit van combinatieklassen naar enkele klassen. Daarnaast zijn er nieuwe kleuterklassen bij gekomen. Eind 2016 is besloten hoeveel leerlingen er minimaal in een nieuwe klas moeten zitten, voordat deze klas kan starten. Hierdoor kunnen een aantal scholen nog wel in leerlingenaantal groeien, maar is er voorlopig geen extra personeel nodig om deze groei op te kunnen vangen. De groei van het leerlingenaantal zal ervoor zorgen dat de personele bezetting zich gaat verhouden conform de kengetallen. Deze gegevens zijn verwerkt in de meerjarenbegroting.

De komende jaren zal er veel nieuw personeel nodig zijn omdat er gezien de leeftijdsopbouw een uitstroom plaats zal vinden. Voor de instandhouding van de onderwijskundige kwaliteit start in samenwerking met de Hogeschool Leiden jaarlijks een applicatiecursus om leerkrachten bij te scholen in vrijeschoolonderwijs. Om nieuwe leerkrachten aan zich te binden heeft Ithaka het afgelopen jaar meerdere malen een succesvolle landingsplaats georganiseerd voor belangstellende leerkrachten.

In augustus 2017 is de Vrijeschool Castricum van start gegaan en deze is vanaf 2018 opgenomen in de begroting en meerjarenbegroting. Ook in het resultaat van 2017 is de Vrijeschool Castricum meegenomen.

Dit alles leidt tot de volgende balanspositie:

Balans per 31-12	Realisatie	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
Activa	2017	2018	2019	2020	2021
Vaste activa					
- Materiële vaste activa	1.156.010	1.181.500	1.160.110	1.069.200	956.870
Totaal vaste activa	1.156.010	1.181.500	1.160.110	1.069.200	956.870
Vlottende activa					
- Vorderingen	735.530	735.530	735.530	735.530	735.530
- Liquide middelen	936.430	889.260	963.860	1.253.330	1.710.020
Totaal vlottende activa	1.671.960	1.624.790	1.699.390	1.988.860	2.445.550
Totaal activa	2.827.970	2.806.290	2.859.500	3.058.060	3.402.420
Passiva					
Eigen vermogen					
- Algemene reserve	1.125.940	1.019.380	1.068.270	1.343.620	1.697.280
Totaal eigen vermogen	1.125.940	1.019.380	1.068.270	1.343.620	1.697.280
Voorzieningen					
- Personeelsvoorziening	112.060	112.000	109.900	111.300	112.700
- Onderhoudsvoorziening	283.540	364.430	365.250	280.940	261.850
Totaal voorzieningen	395.600	476.430	475.150	392.240	374.550
Langlopende schulden					
Overige langlopende schulden	60.350	60.350	60.350	60.350	60.350
Totaal langlopende schulden	60.350	60.350	60.350	60.350	60.350
Kortlopende schulden					
- Belastingen en premies sociale verz.	461.550	465.050	469.550	474.420	481.310
- Crediteuren	199.370	199.370	199.370	199.370	199.370
- Vooruitontvangen gelden	22.600	22.600	22.600	22.600	22.600
- Schulden ter zake pensioenen	121.980	123.080	124.180	125.430	126.930
- Overige kortlopende schulden	97.450	97.450	97.450	97.450	97.450
- Overlopende passiva	343.130	343.130	343.130	343.130	343.130
Totaal kortlopende schulden	1.246.080	1.250.680	1.256.280	1.262.400	1.270.790
Totaal passiva	2.827.970	2.806.840	2.860.050	3.058.610	3.402.970

De belangrijkste ontwikkelingen lichten wij hieronder toe.

De ontwikkeling van de materiële vaste activa is gebaseerd op de voorgenomen investeringen alsmede de daaruit voortvloeiende afschrijvingslasten zoals opgenomen in de goedgekeurde meerjarenbegroting 2018-2021. Door de huidige financiële positie van Ithaka is de hoogte van investeringen voor 2018 vastgesteld op maximaal 50 euro per leerling. Dit is door iedere school opgevolgd, voor de komende jaren zal het investeringsplafond bij het opstellen van de kaderbrief bepaalt worden.

De vorderingen zullen naar verwachting de komende jaren een constant beeld vertonen. Het grootste bedrag van de vorderingen is jaarlijks het gevolg van het betaalritme van het Ministerie OCW dat niet evenredig met het baten-en lastenstelsel loopt.

De mutaties van het eigen vermogen in de komende jaren zijn het gevolg van de hiervoor gepresenteerde meerjaren exploitatieresultaten. Vanaf 2019 zal het eigen vermogen weer toenemen.

De voorziening groot onderhoud muteert als gevolg van de voorgenomen dotaties alsmede de te verwachten uitgaven zoals blijkt uit de meerjaren onderhoudsplannen.

Bij de overige kortlopende schulden zijn op dit moment geen noemenswaardige mutaties te verwachten. Slechts een lichte daling van de premies en pensioenen is begroot door de daling in personeel.

Dit alles zal vervolgens leiden tot het voorgaande verloop van de post liquide middelen. Deze fungeert als sluitpost.

8.4 Overige rapportages

Ontwikkelingen

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de wijze waarop Stichting Vrijescholen Ithaka de risico's van de organisatie beheerst. Risico's worden gezien als die factoren die het behalen van de doelstellingen kunnen bedreigen.

De commissie Don heeft naast signaleringsgrenzen voor de financiële kengetallen, ook een risico-inventarisatie gemaakt. Hierin zijn de volgende risico's aangemerkt als risico's/on zekerheden binnen het onderwijs die (voor een belangrijk deel) niet beheersbaar zijn en niet kunnen worden voorzien:

- Fluctuatie in leerlingaantallen.
 - Het leerlingenaantal op de Ithaka scholen blijft de komende jaren toenemen maar zal zich in de loop van de jaren stabiliseren.
- Financiële gevolgen van arbeidsconflicten
 - Ithaka probeert financiële gevolgen zoveel mogelijk te vermijden door een degelijke gesprekscyclus met haar personeelsleden waardoor arbeidsconflicten zoveel mogelijk vermeden worden
- Instabiliteit in de bekostiging
- Onvolledige indexatie van de bekostiging
- Restrisico's

Voor deze risico's heeft de Commissie Don de signaleringsgrenzen voor de bufferliquiditeit gesteld voor kleine besturen op 10% en voor grote besturen (zoals Stichting Vrijescholen Ithaka) op 5%.

De risico's worden op de volgende manier beheerd:

- Er is ingezet op toetsing van de betrouwbaarheid van de leerlingenprognoses.
- Er is een besluit genomen over het minimale aantal leerlingen in een nieuwe klas.
- Er is een onderzoek gestart naar de financiële gevolgen van groei en naar de betrouwbaarheid van de begroting en de meerjarenbegroting
- Er is een financiële werkgroep vanuit de directeuren opgericht die de exploitatie heeft doorgelicht en begroting 2018 heeft beoordeeld.
- Er zijn dwingende afspraken m.b.t. begroting 2018 gemaakt. Scholen met een meerjarige negatieve begroting van drie jaar achtereen maken een exit strategie.
- Sinds 2017 komen er naast de kwartaalrapportages ook maandelijkse rapportages m.b.t. financiën en personele bezetting door directeuren aan bestuurder, zodat we bij afwijkingen eerder actie kunnen ondernemen en het risico op deze manier kunnen verkleinen.
- Tevens is er voldoende bufferliquiditeit aanwezig om onverwachte tegenvallers op te vangen.
- De ontwikkelingen ten aanzien van onderhoudsverantwoordelijkheid voor de gebouwen en verdere ontwikkelingen zullen de komende jaren meer aandacht en expertise vragen op het vlak van onderwijshuisvesting. Duurzaamheid is hierbij een belangrijke factor. We zullen hierbij extern advies inroepen.
- Gezien de geografische spreiding heeft Ithaka met acht verschillende samenwerkingsverbanden te maken. Inmiddels is de bestuurder bekend met/bij alle samenwerkingsverbanden en is er

bovenschools een goed overzicht van de financiële positie van de samenwerkingsverbanden en de te verwachten gelden voor de scholen.

- Het vrijeschoolonderwijs blijft groeien. Er zijn op meerdere plaatsen ouderinitiatieven. Deze ontwikkelingen maken dat Ithaka een periode tegemoet gaat waarin het vrijeschoolonderwijs verder ontwikkeld en versterkt kan worden.

Het blijft echter zo dat we, zoals de Commissie Don ook stelt, te maken hebben met risico's die bij deze sector horen en waar we onze reserves voor aanhouden.

9.2 Risicomanagement

Het College van Bestuur van de Stichting Vrijescholen Ithaka is verantwoordelijk voor de interne risicobeheersing en controlesystemen. We maken bij dit alles gebruik van verschillende instrumenten:

- Bij de beleidsvorming en evaluatie maken we zoveel mogelijk gebruik van de zogeheten Plan, Do, Check & Act-cyclus. Dit betekent bijvoorbeeld dat we beleidsplannen op gemeenschappelijk of op schoolniveau vertalen in gedetailleerde begrotingen. We zorgen er vervolgens voor dat we driemaandijks een voortgangsrapportage krijgen zodat we realisatie en begroting kunnen vergelijken.
- Ons treasurybeleid en de voor treasury geldende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn vastgelegd in een treasurystatuut.
- De accountant controleert in ieder geval de rechtmatigheid van onze bestedingen en stelt een verklaring op bij de jaarrekening.
- We hebben alle relevante financiële kaderafspraken vastgelegd.

9.3 Ouderbijdragen

De besteding van de ouderbijdragen wordt jaarlijks met de Medezeggenschapsraden besproken, de ouders stemmen in met de besteding ervan. Van de ouderbijdragen worden die zaken betaald die ons onderwijs verfraaien en ondersteunen. Een groot deel wordt besteed aan personele kosten: pianobegeleiding bij de euritmie, salariskosten voor euritmie, onderwijsondersteuning op de scholen en lesgeven in kleinere groepen bij bijvoorbeeld handwerken en handenarbeid. Daarnaast wordt de ouderbijdrage besteed aan culturele vorming, schooluitjes en vrijeschool materialen.

Omschrijving	
extra personeelskosten eigen rekening	242.005
verbruiksmaterialen onderwijs	103.441
schoolse activiteiten	35.049
buitenschoolse activiteiten	470
toneel, muziek	25.603
contributies	76.700
tuinonderhoud	13.311
UITGAVEN TOTAAL	496.578

A9 Verslag Raad van Toezicht

Inleiding

De Raad van Toezicht van Stichting Vrijescholen Ithaka bestaat uit vijf onafhankelijke leden die zonder last of ruggenspraak functioneren. De Raad van Toezicht houdt integraal toezicht en houdt rekening met haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. De Raad van Toezicht heeft een controlerende functie en dient als klankbord voor de Bestuurder. Daarbij vervult zij ook de rol van werkgever voor de Bestuurder. De Raad kwam in het verslagjaar vijf keer bijeen, naast andere vormen van onderling overleg, zoals een bijeenkomst met directeuren en stafbureau. Ook werden er schoolbezoeken gehouden en vond er een themabijeenkomst rondom kwaliteit plaats. Daarnaast heeft de Raad van Toezicht een zelfevaluatie gehouden.

Binnen de Raad van Toezicht zijn een aantal commissies actief zoals de Financiële Audit-, Kwaliteit en Identiteit- en Remuneratiecommissie.

Verslagjaar 2017

Onder leiding van de nieuwe bestuurder wordt voortvarend gewerkt aan de kwaliteit van het onderwijs. Dat is en blijft een uitdaging maar er worden betekenisvolle stappen gezet. Het nieuwe inspectiekader is mede aanleiding om het interne kwaliteitsbeleid stap voor stap verder uit te bouwen.

Het is belangrijk dat kinderen in een goede schoolomgeving les krijgen. Daarom is er veel aandacht voor het onderhoud aan de schoolgebouwen waardoor een goed binnenklimaat blijft gewaarborgd. In Haarlem wordt druk ge- en verbouwd aan een nieuw schoolcomplex dat we samen met het Voortgezet Onderwijs betrekken.

Er is door Vrijescholen Ithaka ondersteuning gegeven aan een ouderinitiatief waardoor er nu in Castricum een Vrijeschool is gestart onder de vlag van Ithaka.

Meer en meer wordt bij het vervullen van de functies op de scholen gebruik gemaakt van eigen potentieel. Daarnaast worden op onderscheidende wijze voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd om nieuwe leraren te interesseren voor het Vrijeschool onderwijs van Ithaka. De opkomst is hoog waardoor er veel geschikte leerkrachten beschikbaar komen.

De groei van het aantal leerlingen neemt nog steeds toe en geeft aan dat het Vrijeschool onderwijs door veel ouders wordt gezien als een goede voorbereiding van hun kind op de samenleving. De kunst is om de groei onderwijskundig en financieel beheersbaar te houden. De groei heeft een 'lastige' kant omdat deze leerlingengroei moet worden voorgefinancierd door de Stichting. De eerste vijf maanden van het nieuwe schooljaar krijgt Ithaka geen vergoeding van de overheid voor de groei in leerlingaantal behoudens een kleine groeibekostiging.

Er is dit jaar op verschillende scholen extra begeleiding- en ondersteuning geboden ter versterking van de kwaliteit van de leidinggevenden.

De Raad van Toezicht heeft de jaarstukken 2017 goedgekeurd en de Raad heeft haar goedkeuring gegeven aan de begroting 2018 en de bijbehorende (meerjaren)begroting.

De Raad van Toezicht is lid van de Vereniging Toezichthouders in het Onderwijs. Hierdoor wordt gebruik gemaakt van de mogelijkheid tot deskundigheidsbevordering, om te netwerken en om advies in te winnen.

De Raad van Toezicht ontving tot oktober een vergoeding in lijn met de richtlijnen van de VTOI en vanaf oktober een vergoeding conform WNT II.

Ten aanzien van de werkgeversrol die de Raad van Toezicht hanteert is de CAO Bestuurders PO van toepassing.

Overzicht van de belangrijkste besluiten van de RvT in 2017

1. De Raad van Toezicht benoemt de interim bestuurder tot nieuwe bestuurder.
2. De Raad van Toezicht gaat akkoord met de nieuwe vestiging Castricum.
3. De Raad van Toezicht keurt de jaarrekening 2016 goed.
4. De Raad van Toezicht keurt de begroting 2018 en de meerjarenbegroting goed (in de vergadering van 14 februari 2018).

Overzicht Leden Raad van Toezicht en haar aandachtgebieden

Naam:	Functie	Commissie	(Her)benoemd tot
Douwe Lodewijk	Voorzitter	Remuneratie	1 januari 2021 (hb)
Ans Gottenbos	Lid	Kwaliteit & Identiteit	1 januari 2021 (hb)
Christel Portegies	Lid	Financiële Auditcommissie	1 januari 2021 (hb)
Nicolaas de Schrijver	Vicevoorzitter	Kwaliteit & Identiteit, Remuneratie	1 januari 2021 (hb)
Marcel Fortuin	Lid	Financiële Auditcommissie	1 oktober 2019 (b)

Hoofd- en nevenfuncties Douwe Lodewijk

- Partner Claassen, Moolenbeek & Partners
- Lid Raad van Toezicht Ceder Groep
- Lid Raad van Toezicht Almeerse Scholen Groep
- Lid Raad van Toezicht Koraal
- Lid Raad van Commissarissen Huisartsenorganisatie Noord Kennemerland
- Lid Raad van Toezicht Cato Wonen Welzijn Zorg

Hoofd- en nevenfunctie Nicolaas de Schrijver

- Senior consultant S.A.M. BV, Social Art Management
- Lid Raad van Toezicht Stichting Vrije Scholen Athena
- Bestuurslid Visual Thinking Strategies Nederland

Hoofd- en nevenfuncties Ans Gottenbos

- Intercoach, individueel en teamcoach
- Lid Raad van Toezicht Stichting Vrijescholen Athena
- Voorzitter Stichting Leidse Koorprojecten

Hoofd- en nevenfuncties Christel Portegies

- Eigenaar Portegies Van Zanten Consultancy
- Vicevoorzitter Raad van Toezicht Esdege-Reigersdaal
- Vicevoorzitter Raad van Toezicht Stedelijk Museum Alkmaar

Hoofd- en nevenfuncties Marcel Fortuin

- Teammanager Finance Inholland Alkmaar
- Lid Raad van Toezicht / Voorzitter Auditcommissie Stichting NiKo
- Lid Raad van Toezicht / Voorzitter Auditcommissie Stichting SIG
- Lid Raad van Toezicht / Voorzitter Auditcommissie Stichting Present

A10 Kengetallen en grafieken

Kengetallen	Signaleringsgrens PO		2013	2014	2015	2016	2017
Financiële kengetallen							
Liquiditeit (current ratio)	< 0,75		2,34	2,51	2,32	1,53	1,34
Solvabiliteit 1	< 30%		48%	52%	50%	43%	40%
Solvabiliteit 2	< 30%		66%	69%	68%	58%	54%
Rentabiliteit	3 jaar negatief		2%	1%	1%	-3%	-1%
Weerstandvermogen	< 5%		9%	9%	8%	2%	0%

Toelichting

Liquiditeit (current ratio): vlottende activa / kortlopende schulden

Geeft aan in welke mate de instelling aan haar verplichtingen op korte termijn kan voldoen.

Solvabiliteit 1: eigen vermogen / totaal passiva

Geeft aan op welke wijze de bezittingen, op de actiefzijde van de balans, zijn gefinancierd.

Solvabiliteit 2: (eigen vermogen + voorzieningen) / totaal passiva

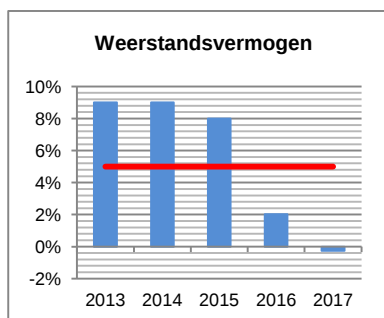
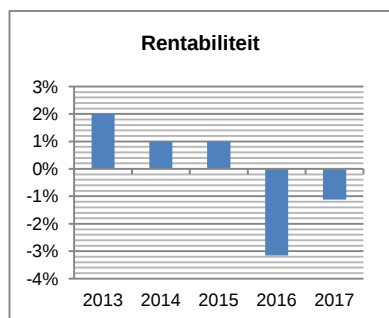
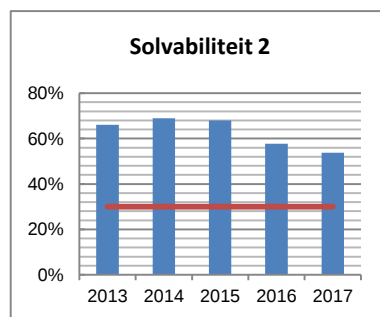
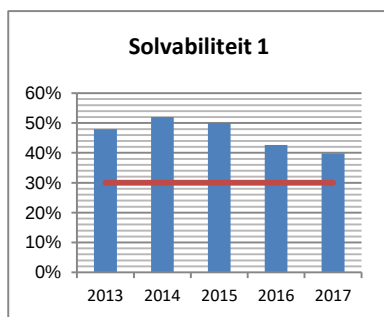
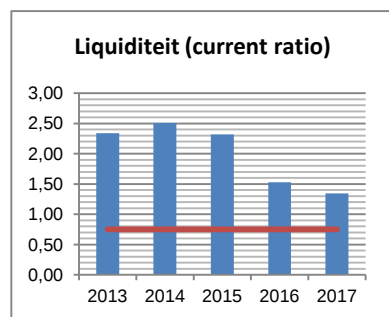
Geeft aan op welke wijze de bezittingen, op de actiefzijde van de balans, zijn gefinancierd.

Rentabiliteit: resultaat / totale baten

Geeft aan welk deel van de totale baten over blijft na aftrek van de lasten.

Weerstandvermogen: (eigen vermogen -/- materiële vaste activa) / Rijksbijdragen OCW

Is de verhouding tussen het eigen vermogen minus de materiële vaste activa en de omvang van de Rijksbijdragen.

Kengetallen en grafieken vervolg

Kengetallen	Signaleringsgrens PO		2013	2014	2015	2016	2017
Ratio's							
Personele lasten / Rijksbijdrage	>= 95%		91%	91%	88%	92%	91%
Personele lasten / Totale baten	>= 90%		83%	83%	83%	86%	85%
Eigen vermogen / Totale baten	-		14%	15%	15%	11%	9%
Personele lasten / Totale lasten	-		85%	84%	83%	83%	84%
Salarislasten per FTE	-		€ 66.460	€ 65.914	€ 62.299	€ 64.944	€ 67.137
Personeelslasten per FTE	-		€ 66.919	€ 65.957	€ 64.067	€ 66.624	€ 67.937

Toelichting

Personele lasten / Rijksbijdrage

Geeft aan in hoeverre een instelling de gelden van het Rijk aanwendt voor personele lasten.

Personele lasten / Totale baten

Geeft aan in hoeverre een instelling de totale inkomsten aanwendt voor personele lasten.

Eigen vermogen / Totale baten

Deze ratio geeft een indicatie van het risicomanagement bij de instelling.

Personele lasten / Totale lasten

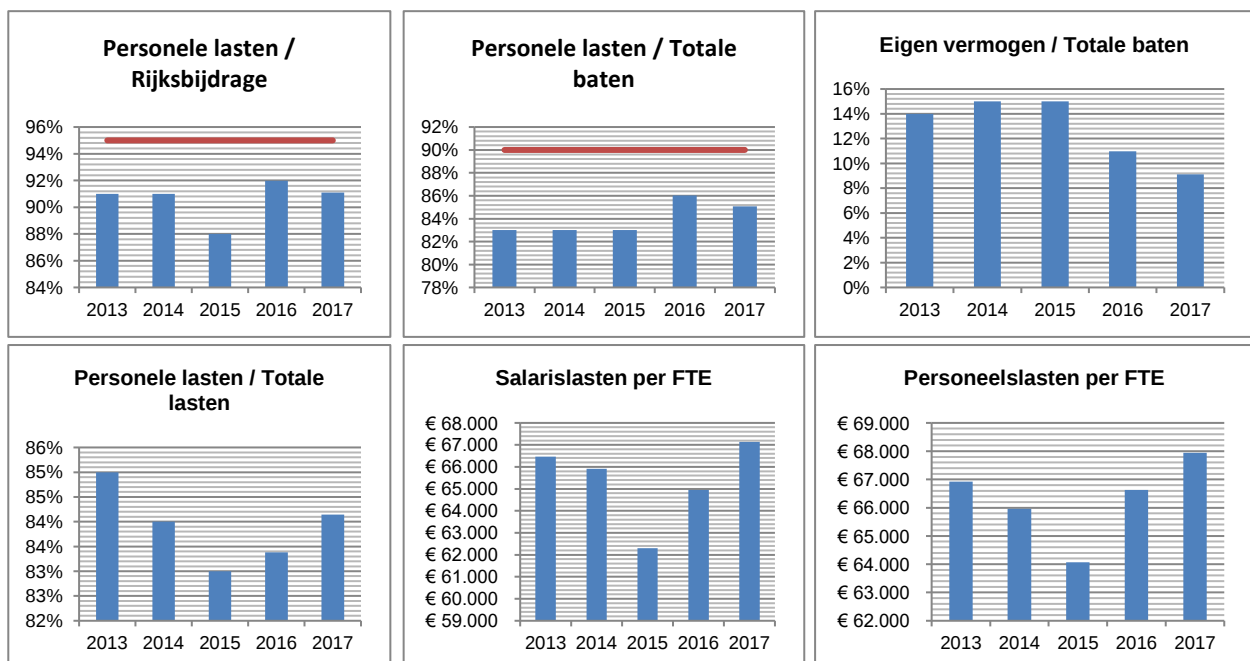
Geeft aan hoeveel de instelling uitgeeft aan personele lasten. Dit is met name trendmatig een belangrijk signaal.

Salarislasten per FTE

Geeft aan wat de salarislasten zijn per FTE.

Personeelslasten per FTE

Geeft aan wat de totale personele lasten per FTE zijn.

A11 Instellingsgegevens

Algemene gegevens

Bestuursnummer : 41296
Naam instelling : Stichting Vrijescholen Ithaka

Adres : Wouwermanstraat 49 a
Postadres : Postbus 92, 2050 AB, Overveen
Postcode : 2023 XD
Plaats : Haarlem
Telefoon : 023-5272550
E-mailadres : Finance@ithaka.nl
Website : www.vsithaka.nl

Contactpersoon : Mevrouw C. Piepers
Telefoon : 023-5272550
E-mailadres : Finance@ithaka.nl

BRIN-nummer

04NH : Adriaan Roland Holtschool
06QZ : Westfriese Vrijeschool Parcival
06RD : Vrijeschool Zaanstreek
09DF : Vrijeschool Kennemerland
24RA : Waterlandschool
24RB : De Toermalijn
09NN00 : Rudolf Steinerschool Alkmaar
09NN01 : Vrijeschool de Sterrenzanger
09ZG00 : Rudolf Steinerschool Haarlem
09ZG01 : De Meiboom
31FK : Vrije School Castricum

Stichting Vrijescholen Ithaka

Jaarrekening 2017

B Jaarrekening 2017

B1 Grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving waaronder Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen. Deze bepalingen zijn van toepassing op grond van de Regeling Jaarverslaggeving Onderwijs.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Continuïteit

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Activiteiten

Stichting Vrijescholen Ithaka voert het bevoegd gezag over tien Vrije Scholen in het basisonderwijs, verspreid over Noord-Holland.

Vergelijkende cijfers

De cijfers van 2016 zijn waar nodig, geherrubriceerd teneinde vergelijking met de cijfers van 2017 mogelijk te maken.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen.

Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikname van het materieel vast actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. De gehanteerde activeringsgrens bedraagt € 500.

Investeringsubsidies

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Financiële vaste activa

De leningen en vorderingen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. De onder de financiële vaste activa opgenomen effecten (obligaties) worden gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. In de toelichting wordt tevens de actuele waarde per 31 december vermeld.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Effecten

De ter beurze genoteerde aandelen en obligaties behoren tot een handelsportefeuille en worden gewaardeerd op de beurswaarde per balansdatum, waarbij zowel ongerealiseerde als gerealiseerde waardeveranderingen direct in de winst- en verliesrekening worden verantwoord.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden. Eventuele rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder de schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden.

Algemene Reserve

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de stichting. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de gerealiseerde baten en de werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Voorziening ambtsjubileum

Op basis van Richtlijn 271 van de Raad van de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea voor personeelsleden.

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is bepaald op basis van € 700 per FTE per jaareinde. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening Sparen ADV

Deze voorziening is gevormd ter dekking van (mogelijke) aanwending van de door het personeel opgebouwde spaarverlof rechten. In de berekeningen is rekening gehouden met een verwachte opnamekans.

Onderhoudsvoorziening

Deze voorziening wordt gevormd ter dekking van groot planmatig onderhoud. Dagelijks onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van de exploitatierekening gebracht. De meerjarenonderhoudsvoorziening is gevormd op basis van eigen dotaties en verminderd met uitgaven voor groot onderhoud.

Schulden

Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor de bepaling van de exploitatierekening

Baten

Onder baten wordt verstaan de van overheidswege ontvangen (normatieve) bijdrage OCW, overige OCW subsidies en overige overheidsbijdragen, alsmede de van derden ontvangen overige bijdragen. De baten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben.

Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht, gebaseerd op de tot balansdatum in het kader van de dienstverlening gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

Personele lasten

Onder de personele lasten worden de lasten opgenomen van de personeelsleden die in dienst zijn van de rechtspersoon, alsmede de overige personele lasten die betrekking hebben op onder andere het inhuren van extra personeel, scholingskosten en bedrijfsgezondheidszorg.

Pensioenen

De onderwijsinstelling heeft haar pensioenregeling ondergebracht bij bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen uit de regeling worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de winst- en verliesrekening verantwoord.

Voor bestaande verplichtingen (anders dan de te betalen premies) jegens de pensioenuitvoerder en/of werknemers wordt een voorziening opgenomen (indien relevant).

Ultimo 2017 en 2016 waren er voor de stichting geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de pensioenuitvoerder verschuldigde premie. Ultimo 2016 was de beleidsdekkingsgraad van het ABP 91,7%. De beleidsdekkingsgraad eind 2017 is 101,5%. De overheid eist een beleidsdekkingsgraad van 104,2% of hoger. Hiermee voldoet de beleidsdekkingsgraad niet aan de minimale vereisten van de toezichthouder.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Lasten

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende ontvangen en betaalde rente-ontvangsten en -uitgaven van uitgegeven en ontvangen leningen en overige kredietfaciliteiten.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden.

Ontvangen en betaalde interest zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten

B2 Balans per 31 december 2017

1	Activa	31 december 2017	31 december 2016
	Vaste activa		
1.2	<u>Materiële vaste activa</u>		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	79.320	82.950
1.2.2	Inventaris en apparatuur	917.750	805.930
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	158.940	157.460
1.2	Materiële vaste activa	1.156.010	1.046.340
	Totaal vaste activa	1.156.010	1.046.340
	Vlottende activa		
1.5	<u>Vorderingen</u>		
1.5.2	Ministerie OCW	622.560	538.490
1.5.7	Overige vorderingen	31.420	60.280
1.5.8	Overlopende activa	81.550	23.340
1.5	Vorderingen	735.530	622.110
1.7	<u>Liquide middelen</u>		
1.7.1	Kassen	520	1.160
1.7.2	Banken	935.910	1.290.770
1.7	Liquide middelen	936.430	1.291.930
	Totaal vlottende activa	1.671.960	1.914.040
	Totaal activa	2.827.970	2.960.380

2	Passiva	31 december 2017	31 december 2016
2.1	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1	Algemene Reserve	1.125.940	1.263.840
2.1	Eigen vermogen	1.125.940	1.263.840
2.2	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	112.060	109.380
2.2.3	Overige voorzieningen	283.540	336.670
2.2	Voorzieningen	395.600	446.050
2.3	<u>Langlopende schulden</u>		
2.3.5	Overige langlopende schulden	60.350	-
2.3	Langlopende schulden	60.350	-
2.4	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.2	Vooruitontvangen gelden	22.600	20.210
2.4.3	Crediteuren	199.370	271.800
2.4.7	Belastingen en premies soc.verz.	461.550	449.630
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	121.980	100.390
2.4.9	Overige kortlopende schulden	97.450	9.210
2.4.10	Overlopende passiva	343.130	399.250
2.4	Kortlopende schulden	1.246.080	1.250.490
Totaal Passiva		2.827.970	2.960.380

B3 Exploitatierekening over 2017

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
3 <u>Baten</u>			
3.1 Rijksbijdragen OCW	11.517.000	10.900.520	10.760.790
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	168.010	109.850	81.680
3.5 Overige baten	641.400	735.790	659.900
Totaal baten	12.326.410	11.746.160	11.502.370
4 <u>Lasten</u>			
4.1 Personeelslasten	10.490.830	10.059.600	9.896.980
4.2 Afschrijvingen	135.950	140.420	116.450
4.3 Huisvestingslasten	913.380	785.870	869.570
4.4 Overige lasten	921.770	963.640	982.030
Totaal lasten	12.461.930	11.949.530	11.865.030
Saldo baten en lasten	135.520-	203.370-	362.660-
5 <u>Financiële baten en lasten</u>			
5.1 Financiële baten	3.140	3.050	3.980
5.5 Financiële lasten	5.520	-	4.910
Saldo financiële baten en lasten	2.380-	3.050	930-
Totaal resultaat	137.900-	200.320-	363.590-

B4 Kasstroomoverzicht 2017

	Ref.	2017	2016
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Saldo baten en lasten		135.520-	362.660-
<i>Aanpassingen voor:</i>			
- Afschrijvingen	4.2	135.950	116.450
- Vooruitbetaalde investeringen 2015		-	40.570
- Mutaties voorzieningen	2.2	50.450-	156.080-
<i>Veranderingen in vlottende middelen:</i>			
- Vorderingen (-/-)	1.5	113.420-	43.520
- Kortlopende schulden	2.4	4.410-	208.590
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties		167.850-	109.610-
- Ontvangen interest	5.1	3.140	3.980
- Betaalde interest (-/-)	5.5	5.520	4.910
		2.380-	930-
<u>Totaal kasstroom uit operationele activiteiten</u>		<u>170.230-</u>	<u>110.540-</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
(Des)investeringen materiële vaste activa (-/-)	1.2	245.620-	352.070-
<u>Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten</u>		<u>245.620-</u>	<u>352.070-</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten			
Nieuw opgenomen leningen	2.3	60.350	-
Aflossing langlopende schulden (-/-)	2.3	-	-
<u>Totaal kasstroom uit financieringsactiviteiten</u>		<u>60.350</u>	<u>-</u>
<u>Mutatie liquide middelen</u>		<u>355.500-</u>	<u>462.610-</u>
Beginstand liquide middelen	1.7	1.291.930	1.754.540
Mutatie liquide middelen	1.7	355.500-	462.610-
Eindstand liquide middelen		<u>936.430</u>	<u>1.291.930</u>

1.2 Materiële vaste activa

					Mutaties 2017						
		Afschrijvings- jaren	Aanschaf- prijs	Afschrijvingen cumulatief	Boekwaarde	Investeringen	Des- investeringen*	Afschrijvingen	Aanschaf- prijs	Afschrijving cumulatief	Boekwaarde
			1-1-2017	1-1-2017	1-1-2017				31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017
1.2.1	<u>Gebouwen en terreinen</u>										
1.2.1.2	Gebouwdelen/verbouwingen	20	605.760	522.810	82.950	2.210	-	5.830	607.970	528.650	79.320
1.2.1	Totaal Gebouwen en terreinen		605.760	522.810	82.950	2.210	-	5.830	607.970	528.650	79.320
1.2.2	<u>Inventaris en apparatuur</u>										
1.2.2.1	Kantoormeubilair	20	-	360-	360	-	-	180-	-	540-	540
1.2.2.2	Schoolmeubilair	20	981.080	454.250	526.830	46.090	-	37.580	1.027.170	491.830	535.340
1.2.2.3	Inventaris en apparatuur	10	290.370	85.690	204.680	153.570	-	31.670	443.940	117.360	326.580
1.2.2.4	ICT	5	280.900	206.840	74.060	12.900	-	31.670	293.800	238.510	55.290
1.2.2	Totaal Inventaris en apparatuur		1.552.350	746.420	805.930	212.560	-	100.740	1.764.910	847.160	917.750
1.2.3	<u>Andere vaste bedrijfsmiddelen</u>										
1.2.3.2	Leer- hulpmiddelen	8	224.480	67.020	157.460	30.850	-	29.380	255.330	96.390	158.940
1.2.3	Totaal andere vaste bedrijfsmiddelen		224.480	67.020	157.460	30.850	-	29.380	255.330	96.390	158.940
Totaal			2.382.590	1.336.250	1.046.340	245.620	-	135.950	2.628.210	1.472.200	1.156.010

1.5	Vorderingen	31 december 2017	31 december 2016
	Ministerie van OCW	41.520	-
	Te vorderen personele bekostiging	551.280	512.720
	Te vorderen prestatiebox	29.760	25.770
1.5.2	Ministerie van OCW	622.560	538.490
	Overige vorderingen	31.420	60.280
1.5.7	Overige vorderingen	31.420	60.280
	Overlopende activa	34.610	10.870
	Vooruitbetaalde kosten	17.250	10.980
	Vooruitbetaalde huisvestingskosten	29.690	1.490
1.5.8	Overlopende activa	81.550	23.340
	Totaal vorderingen	735.530	622.110

Geen van de vorderingen per einde 2017 en 2016 heeft of had een looptijd langer dan een jaar.

1.7	Liquide middelen	31 december 2017	31 december 2016
1.7.1	Kassen	520	1.160
1.7.2	Banken	935.910	1.290.770
	Totaal liquide middelen	936.430	1.291.930

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de onderwijsinstelling.

2 Passiva

2.1	Eigen vermogen	Mutaties 2017			
		Stand per 1-1-2017	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand per 31-12-2017
2.1.1	Algemene Reserve	1.263.840	137.900-	-	1.125.940
	Totaal eigen vermogen	1.263.840	137.900-	-	1.125.940

2.2	Voorzieningen	Mutaties 2017				
		Stand per 1-1-2017	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2017
2.2.1	<i>Personeelsvoorzieningen</i>					
	Voorziening jubilea	109.380	10.930	8.250	-	112.060
2.2.3	<i>Overige voorzieningen</i>					
	Onderhoudsvoorziening	336.670	240.000	293.130	-	283.540
	Totaal voorzieningen	446.050	250.930	301.380	-	395.600

		Onderverdeling saldo per 31-12-2017		Stand per 31-12-2017	
		< 1 jaar	> 1 jaar		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen				
	Voorziening jubilea	10.809	101.251	112.060	
2.2.3	Overige voorzieningen			-	
	Onderhoudsvoorziening	151.332	132.208	283.540	
	Totaal	162.141	233.459	395.600	
2.3	Langlopende schulden	Mutaties 2017			
		Stand per 1-1-2017	Verstrekte leningen	Stand per 31-12-2017	
			Aflossingen		
2.3.5	Overige langlopende schulden				
	Greenfund Holland	-	60.350	60.350	
	Totaal langlopende schulden	-	60.350	60.350	
		Onderverdeling saldo		Stand per	
		< 1 jaar	1-5 jaar	> 5 jaar	31-12-2017
2.3.5	Overige langlopende schulden	-	-	60.350	60.350
	Totaal	-	-	60.350	60.350
2.4	Kortlopende schulden	31 december 2017		31 december 2016	
2.4.2	Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen OHW	22.600		20.210	
2.4.3	Crediteuren	199.370		271.800	
	Afdr. / inh. loonheffing	411.370		394.440	
	Afdr. / inh. Participatiefonds	21.460		20.860	
	Afdr. / inh. Vervangingsfonds	28.720		34.330	
2.4.7	Belastingen en premies soc.verz.	461.550		449.630	
	Afdr. / inh. ABP	102.090		83.820	
	Afdr. / inh. FPU	17.210		14.240	
	Afdr. / inh. IP/BW	2.680		2.330	
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	121.980		100.390	
	Overige kortlopende schulden	88.240		-	
	Netto salarissen	11.590		8.180	
	Inhouding voorschot	(2.380)		1.030	
2.4.9	Overige kortlopende schulden	97.450		9.210	
	Overlopende passiva	6.160		71.880	
	Te betalen vakantie-uitkering	336.970		327.370	
2.4.10	Overlopende passiva	343.130		399.250	
	Totaal kortlopende schulden	1.246.080		1.250.490	
De kortlopende schulden hebben allen per einde 2017 en 2016 een looptijd korter dan een jaar.					

B6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen (passief)/niet uit de balans blijvende rechten (actief)

Kopieercontracten

1. Kopieercontract Rudolf Steinerschool Haarlem - einddatum 2021 (€ 5.332 per jaar)
2. Kopieercontract Adriaan Roland Holtschool Bergen - einddatum 2022 (€ 6.018 per jaar)
3. Kopieercontract de Sterrenzanger Oudorp – einddatum 2022 (€ 1.656 per jaar)
4. Kopieercontract Rudolf Steinerschool Alkmaar – einddatum 2019 (€ 3.715 per jaar)
5. Kopieercontract Parcivalschool Hoorn – einddatum 2018 (€ 3.605 per jaar)
6. Kopieercontract Vrije School Zaanstreek Zaandam – einddatum 2022 (€ 1.428 per jaar)
7. Kopieercontract De Waterlandschool Purmerend – einddatum 2019 (€ 4.593 per jaar)
8. Kopieercontract Vrije School Kennemerland Haarlem – einddatum 2021 (€ 6.744 per jaar)
9. Kopieercontract De Meiboom Hoofddorp – einddatum 2021 (€ 2.384 per jaar)
10. Kopieercontract De Toermalijn Hillegom – einddatum 2019 (€ 3.579 per jaar)
11. Kopieercontract Vrijeschool Castricum – einddatum 2022 (€ 1.644 per jaar)
12. Kopieercontract Stafbureau Ithaka – einddatum 2019 (€ 1.366 per jaar)

Duurzame inzetbaarheid

In de CAO PO 2014-2015 zijn afspraken gemaakt over de duurzame inzetbaarheid (hoofdstuk 8A) en is de BAPO-regeling vervallen. De CAO-regelingen betreffende de duurzame inzetbaarheid, geven medewerkers recht op een basisbudget van 40 uur. Daarnaast is vanaf 57 jaar het sparen van ouderenverlof mogelijk en is er sprake van een overgangsregeling BAPO voor medewerkers vanaf 56 jaar. Uit inventarisatie blijkt dat er geen medewerkers gebruik gaan maken van sparen met betrekking tot duurzame inzetbaarheid.

B7 Toelichting op de exploitatierekening over 2017

3 Baten

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
3.1 Rijksbijdragen OCW			
3.1.1 Rijksbijdragen OCW	10.995.500	10.363.640	10.214.630
3.1.2 Overige subsidies OCW	71.150	150.390	100.000
3.1.4 Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	450.350	386.490	446.160
Rijksbijdragen OCW	11.517.000	10.900.520	10.760.790

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
3.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies			
3.2.1 Gemeentelijke bijdragen	168.010	108.850	81.680
3.2.2 Overige overheidsbijdragen en -subsidies	-	1.000	-
Overige overheidsbijdragen en -subsidies	168.010	109.850	81.680

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
3.5 Overige baten			
3.5.1 Verhuur	69.470	57.960	73.360
3.5.2 Detachering personeel	37.420	27.500	3.860
3.5.3 Schenking	1.230	2.000	-
3.5.5 Ouderbijdragen	494.760	535.960	522.800
3.5.6 Overige	38.520	112.370	59.880
Overige baten	641.400	735.790	659.900

4 Lasten

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
4.1 Personeelslasten			
4.1.1 Lonen en salarissen	10.367.310	9.576.350	9.697.500
4.1.2 Overige personele lasten	584.810	537.070	591.090
4.1.3 Af: uitkeringen	461.290-	53.820-	391.610-
Personeelslasten	10.490.830	10.059.600	9.896.980

Uitsplitsing

4.1.1 Lonen en salarissen

Brutolonen en salarissen	7.541.090	7.011.640	7.211.210
Sociale lasten	1.786.720	1.637.050	1.670.330
Pensioenpremies	1.039.500	927.660	815.960
	10.367.310	9.576.350	9.697.500

4.1.2 Overige personele lasten

Reiskosten (woon- werkverkeer)	46.010	40.370	41.240
Dienstreizen	35.750	15.650	29.960
Gratificaties	8.260	600	8.540
Personeel niet in loondienst	192.240	200.300	199.730
Vrijwilligersvergoeding	29.930	34.000	34.530
Onderzoeken/begeleidingsdienst	1.080	11.600	8.310
Dotatie personele voorzieningen	10.930	-	30.300
Scholing	191.400	144.500	195.550
Personeels- en arbeidsmarktbeleid	36.810	23.750	37.980
Arbo-dienstverlening	37.370	42.000	45.090
Overige	4.970-	24.300	40.140-
	584.810	537.070	591.090

Er heeft bezoldiging plaatsgevonden conform artikel 383 lid 1 BW. Voor een specificatie van het bedrag zie bijlage B11.

Gemiddeld aantal FTE's

	2017	2016
- Directie	11,52	11,83
- Onderwijzend Personeel	121,47	114,65
- Onderwijs Ondersteunend Personeel	21,43	22,07
	154,42	148,55

4.2 Afschrijvingen

	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
4.2.2 Gebouwen	5.830	6.310	4.700
4.2.3 Inventaris en apparatuur	100.740	105.370	88.340
4.2.5 Leermiddelen	29.380	28.740	23.410
Afschrijvingen	135.950	140.420	116.450

4.3 Huisvestingslasten	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
4.3.1 Huur	149.870	65.500	66.730
4.3.3 Onderhoud	47.380	60.950	48.870
4.3.4 Energie en water	145.090	153.500	134.370
4.3.5 Schoonmaakkosten	259.250	233.050	260.240
4.3.6 Heffingen	14.020	17.420	20.150
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorzieningen	240.000	206.450	274.610
4.3.8 Overige huisvestingslasten	57.770	49.000	64.600
Huisvestingslasten	913.380	785.870	869.570
4.4 Overige lasten	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
4.4.1 Administratie en beheerslasten	350.100	386.310	406.270
4.4.2 Inventaris en apparatuur	75.390	68.000	85.810
4.4.4 Overige	496.280	509.330	489.950
Overige lasten	921.770	963.640	982.030
<i>Uitsplitsing</i>			
<u>4.4.1 Administratie en beheerslasten</u>			
Administratie- en advieskosten	163.350	170.900	158.780
Accountantskosten *	6.720	-	5.020
Kantoorbenodigdheden	13.880	8.500	9.130
Reis- en verblijfkosten	1.750	850	1.580
Telefoonkosten	11.830	13.150	11.900
Portokosten	6.240	6.910	6.580
Overige beheerslasten	146.330	186.000	213.280
	350.100	386.310	406.270
* <i>Specificatie honorarium accountant</i>			
- Onderzoek jaarrekening	6.720	6.720	5.020
Accountantskosten	6.720	6.720	5.020
<u>4.4.2 Inventaris en apparatuur</u>			
Inventaris en apparatuur	26.920	15.950	40.280
ICT-verbruikskosten	13.760	21.300	17.530
ICT-licenties	34.710	30.750	28.000
	75.390	68.000	85.810

4.4.4 Overige			
Wervingskosten	3.760	6.250	820
Representatiekosten	4.980	11.650	8.400
Schoolse activiteiten	35.050	32.250	50.880
Muziek/Toneel/Jaarfeest	25.600	29.250	25.400
Voeding kleuterklassen	1.670	2.300	1.190
Klassenbudget	5.280	1.900	200
Buitenschoolse activiteiten	470	4.400	700
PR/Schoolkrant	38.600	57.850	26.600
Kosten TSO/BSO	550-	1.450	880-
Verzekeringen	6.630	12.550	8.040
Abonnementen	76.700	52.850	58.130
Medezeggenschapsraad	2.520	2.950	2.200
GMR	2.210	15.300	1.050
Ouderraad	-	100	-
Verbruiksmateriaal onderwijs	193.220	186.380	209.610
Handwerkmateriaal	7.500	11.800	13.710
Handenarbeid	2.460	2.350	5.830
Euritmie	3.700	6.200	4.130
IB/RT Materiaal	4.830	1.550	3.880
Kopieerkosten	81.650	70.000	70.060
	496.280	509.330	489.950
5.1 Financiële baten	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
Rentebaten	3.140	3.050	3.980
Financiële baten	3.140	3.050	3.980
5.5 Financiële lasten	Realisatie 2017	Begroting 2017	Realisatie 2016
Rente- en bankkosten	5.520	-	4.910
Financiële lasten	5.520	-	4.910

B8 (Voorstel) bestemming van het exploitatiesaldo

Het exploitatieresultaat over het jaar 2017 bedraagt € 137.900 negatief.

Het bestuur heeft besloten het exploitatieresultaat als volgt te onttrekken aan de reserve:

	Stand 1-1-2017	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-2017
Algemene Reserve	1.263.840	137.900-	-	1.125.940

B9 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die aanleiding geven hier te worden vermeld.

B10 Overzicht verbonden partijen

Er is géén sprake van verbonden partijen.

B11 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

WNT-verantwoording 2017 Ithaka

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op Ithaka. Het voor Ithaka toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2017 € 129.000 (bezoldigingsmaximum voor het onderwijs, klasse C).

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

bedragen x € 1	J. Lemmers		R.J. v.d. Meijden	
Functiegegevens				
Aanvang en einde functievervulling in 2017 *			n.v.t.	01-01 31-12
Omvang dienstverband (in fte)			1,00	0,90
Gewezen topfunctionaris?			nee	nee
(Fictieve) dienstbetrekking?			Ja	Ja
Bezoldiging				
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	50.010,55	€	99.812,44
Beloningen betaalbaar op termijn	€	4.648,36	€	15.118,32
Subtotaal	€	54.658,91	€	114.930,76
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€	129.000,00	€	116.100,00
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	€	-	€	-
Totale bezoldiging	€	54.658,91	€	114.930,76
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan			n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016				
Aanvang en einde functievervulling in 2016 *			01-01 31-12	01-02 31-12
Omvang dienstverband 2016 (in fte)			1,0000	1,0000
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	81.228,00	€	73.031,00
Beloningen betaalbaar op termijn	€	10.594,00	€	8.617,00
Totale bezoldiging 2016	€	91.822,00	€	81.648,00

* Mevr. Lemmers is vrijgesteld van werk per 1 november 2016, en doorbetaald tot en met april 2017. De kosten wegens beëindiging dienstverband (€ 56.102) zijn als last verantwoord in 2016. Voor meer informatie, zie jaarverslag 2016.

* Dhr. van der Meijden is per 1-2-2016 a.i. bestuurder geweest tot en met 30-4-2016. Vanaf 1-5-2016 in dienst bij Ithaka. De bezoldiging in 2016 is het gezamenlijke bedrag.

Bezoldiging toezichthoudende topfunctionarissen

bedragen x € 1		D. Lodewijk		A. Gottenbos		C. Portegies		N. de Schrijver		M. Fortuin	
Functiegegevens		Voorzitter		Lid		Lid		Lid		Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2017		01-01 31-12		01-01 31-12		01-01 31-12		01-01 31-12		01-01 31-12	
Bezoldiging											
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	7.889,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€
Beloningen betaalbaar op termijn	€	-	€	-	€	-	€	-	€	-	€
Totaal bezoldiging	€	7.889,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum	€	19.350,00	€	12.900,00	€	12.900,00	€	12.900,00	€	12.900,00	€
Reden overschrijding											
		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.	
Gegevens 2016											
Functie(s) in 2016		Voorzitter		Lid		Lid		Lid		Lid	
Aanvang en einde functievervulling in 2016		01-01 31-12		01-01 31-12		01-01 31-12		01-01 31-12		01-01 31-12	
Omvang dienstverband 2016 (in fte)		0		0		0		0		0	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	10.389,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€
Beloningen betaalbaar op termijn	€	-	€	-	€	-	€	-	€	-	€
Totaal bezoldiging 2016	€	10.389,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€	5.260,00	€

C Overige gegevens

C1 Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJK ACCOUNTANT

Aan de Raad van Toezicht van Stichting Vrijescholen Ithaka

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Vrijescholen Ithaka te Haarlem gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Vrijescholen Ithaka op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de exploitatierekening over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Vrijescholen Ithaka, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een onderwijsinstelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Enschede, 19 juni 2018

Ten Kate Huizinga Accountants + Belastingadviseurs N.V.

G.J.H. Oude Voshaar RA